

Sisukord

6. Ainevaldkond „kunstiained“	4
1.1. Kunstipädevus	4
1.2. Ainevaldkonna õppeained	4
Õppeaine ajaline maht	4
Kunst	4
Muusika	5
1.3. Ainevaldkonna kirjeldus	5
1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes	6
1.5. Lõiming	7
1.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega	7
1.5.2. Läbivad teemad	8
2. Kunst	9
2.1. Üldalused	9
2.1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid	9
2.1.2. Õppeaine kirjeldus	9
I KOOLIASTE	10
II KOOLIASTE	11
III Tugiained	11
IV Ainekava	11
1. KLASS	11
1. Kunstiõpetuse eesmärgid	11
3. Õppeaine sisu	12
3.1. Teemad ja alateemad ning põhimõisted	12
3.2. Põhilised õppeülesanded (teadmised ja oskused) ja tööülesannete näited	12
Kujutamissopeetus	12
Kompositsiooni- ja värviõpetus	13
Materjalide ja tehnikate õpetus ning disain	14
Kunstivestlused	15
3.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega	15
3.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine	16
4. Õpitulemus	16
2. KLASS	17
1. Kunstiõpetuse eesmärgid	17
5. Õppeaine sisu	17
5.1. Teemad ja alateemad ning põhimõisted	17
5.2. Põhilised õppeülesanded (teadmised ja oskused) ja tööülesannete näited	17
Kujutamissopeetus	17
Kompositsiooniõpetus	18
Materjalide ja tehnikate õpetus ning disain	19
Kunstivestlused	20
5.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega	20
5.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine	20
6. Õpitulemus	20
3. KLASS	21
1. Kunstiõpetuse eesmärgid	21
7. Õppeaine sisu	21
7.1. Teemad ja alateemad ning põhimõisted	21
7.2. Põhilised õppeülesanded ja tööülesannete näited	21
Kujutamissopeetus	21

Kompositsiooniõpetus.....	22
Materjalide ja tehnikate õpetus ning disain.....	23
Vestlused.....	24
7.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.....	25
7.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.....	25
8. Õpitulemused õppeaasta lõpuks:.....	25
4. KLASS.....	26
1. Kunstiõpetuse eesmärgid.....	26
9. Õppesisu.....	26
9.1. Teemad ja alateemad ning põhimõisted.....	26
9.2. Põhilised õppeülesanded (teadmised ja oskused).....	26
Kujutamissoõpetus.....	26
Kompositsiooniõpetus.....	27
Vestlused kunstist.....	29
9.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.....	30
9.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.....	30
10. Õpitulemus.....	30
5. KLASS.....	31
6. KLASS.....	31
III kooliaste.....	32
Kooliastme õpitulemused.....	32
Õppesisu ja –tegevus.....	33
7. klass.....	33
8. klass.....	33
9. klass.....	34
11. Füüsiline õpikeskkond.....	35
12. Muusika.....	35
1. KLASS.....	35
12.1. Muusikateooria.....	35
12.2. Laulmine, muusika kuulamine ja muusikalugu.....	36
12.3. Praktiline musitseerimine.....	36
2. KLASS.....	38
12.4. Muusikateooria.....	38
12.5. Laulmine, muusika kuulamine ja muusikalugu.....	39
12.6. Praktiline musitseerimine.....	40
3. KLASS.....	42
12.7. Muusikateooria.....	42
12.8. Laulmine, muusika kuulamine ja muusikalugu.....	42
12.9. Praktiline musitseerimine.....	43
4. KLASS.....	45
12.10. Muusikateooria.....	45
12.11. Praktiline musitseerimine.....	46
5. KLASS.....	48
12.12. Muusikateooria.....	48
12.13. Praktiline musitseerimine.....	49
6. KLASS.....	51
12.14. Muusikateooria.....	51
12.15. Praktiline musitseerimine.....	53
7. KLASS.....	55
12.16. Muusikateooria.....	55
12.17. Praktiline musitseerimine.....	56
8. KLASS.....	58

12.18. Muusikateooria.....	58
12.19. Praktiline musitseerimine	59
9. KLASS	62
12.20. Muusikateooria.....	62
12.21. Praktiline musitseerimine	63

6. Ainevaldkond „kunstiained“

1.1. Kunstipädevus

Kunstipädevus seostub kultuurilise teadlikkusega, hõlmates põhiteadmisi Eesti ja Euroopa kultuurisaavutustest ning maailma kultuurilise mitmekesisuse mõistmist. Kunstipädevus hõlmab oskust väljendada enda ideid mitmekesiste kunstiliste vahenditega ning väärtustada loomingulisi saavutusi visuaalsetes kunstides ja muusikas. Kunstipädevusse kuulub eneseväljendusoskus, isikupära teadvustamine, oskus uurida varasema kultuuripärandi varasalvi ning valmisolek leida uusi lahendusi muutuvates oludes.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) on omandanud loovtegevuse ja eneseväljenduse kogemusi, tunnetab oma loomingulisi võimeid ning väärtustab isikupäraseid ja keskkonnasäästlikke lahendusi;
- 2) kasutab loovtöodes mitmekesiseid visuaalseid ja muusikalisi väljendusvahendeid, arutleb kultuuriliste sõnumite ja väärtushinnangute üle; oskab kujundada oma arvamust ning väljendada oma emotsioone;
- 3) väärtustab kultuuri ja inimese loovust, osaleb kunstide individuaal- ja koostööprojektides ning hindab lahenduste otsimist ja loovat mõtlemist;
- 4) märkab kultuuritraditsioone ning maailmakultuuri mitmekesisust, mõistab muusika ja kunsti osatähtsust nüüdisaegses ühiskonnas, aktsepteerib kultuurinähtusi ning oskab kriitilis-loominguliselt hinnata massi- ja süvakultuuri;
- 5) väärtustab, hoiab ning arendab Eesti kultuuri, tunneb vastutust kultuuritraditsioonide säilimise eest, väärtustab maailmakultuuri mitmekesisust, otsib kultuurinähtuste seoseid teaduse, tehnoloogia ja majandusega nii minevikus kui ka tänapäeval.

1.2. Ainevaldkonna õppeained

Kunstiainete valdkonda kuuluvad kunst ja muusika, mis on kohustuslikud kõigis põhikooliastmetes.

Kunsti ja muusikat õpitakse 1.–9. klassini.

Kunstiainete nädalatundide jaotumine kooliastmeti.

Õppeaine ajaline maht.

Kunst

I kooliaste

1. klass – 2 nädalatundi
2. klass – 2 nädalatundi
3. klass – 2 nädalatundi

II kooliaste

4. klass – 2 nädalatundi
5. klass – 1 nädalatund
6. klass – 1 nädalatund

III kooliaste

- 7. klass – 1 nädalatund
- 8. klass – 1 nädalatund
- 9. klass – 1 nädalatundi

Muusika

I kooliaste

- 1. klass – 2 nädalatundi
- 2. klass – 2 nädalatundi
- 3. klass – 2 nädalatundi

II kooliaste

- 4. klass – 2 nädalatundi
- 5. klass – 1 nädalatund
- 6. klass – 1 nädalatund

III kooliaste

- 7. klass – 1 nädalatund
- 8. klass – 1 nädalatund
- 9. klass – 1 nädalatundi

1.3. Ainevaldkonna kirjeldus

Kunstide valdkonna aineid ühendab tähelepanu pööramine loovuse ja eneseväljendusoskuse arenemisele ning tervikliku maailmapildi kujunemisele. Kunstidega tegelemise kaudu saadakse teadmisi erinevate väljendusvahendite ja kultuuride kohta, õpitakse tundma ennast ning mõtestatakse kunstide rolli ühiskonnas.

Loomise, esitamise, teoste interpreteerimise ja analüüsimise kaudu õpitakse tundma traditsioonilisi ning nüüdisaegseid kunste, nende sisu, vorme ja tähendusi, kujundatakse mõistmist ning kriitikameelt. Oluline on mõtlemise paindlikkus ning avatus kultuurilistele ja individuaalsetele erinevustele, mis toetavad toimetulekut kiiresti muutuvast ja mitmekultuurilises maailmas.

Praktiline kunstidega tegelemine arendab tundemaailma, intuiitivset ja loovat mõtlemist. Kunstidel on oluline osa igapäevaelu rikastava ning emotsionaalselt tasakaalustava harrastusena. Kunstitegevused tasakaalustavad teiste ainete valdavalt verbaalset ning analüütilist mõtlemist, lisades kujundliku, sünteesiva ja intuiitivse poole. Selle tulemus on terviklik mõtlemine, mis võimaldab loovalt läheneda probleemidele, väärtustab erinevaid lahendusi ja lahendite mitmetahulisust. Kunstidega tegelemine avaldab positiivset mõju kõikide ainete õppimisele.

Kunstiainete sisus, tegevustes ja taotlustes on ühised järgmised aspektid:

- 1) teadmised kunstidest (analüüs);
- 2) erinevate kunstide seostamine (süntees);

- 3) ainealne (verbaalne) keel;
- 4) loominguline eneseväljendus (loomine, esitamine);
- 5) kunstiloomingu vastuvõtmine (kommunikatsioon, kriitika);
- 6) oma-, kohaliku ja maailmakultuuri väärtustamine (mitmekultuurilisus)
- 7) kultuuriväärtuste kaitsmine (jätkusuutlikkus).

1.4. Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Kunstide valdkond võimaldab kõiki üldpädevusi loomulikult lõimida igapäevasesse õppetöösse nii teooria kui ka praktika kaudu.

Väärtuspädevus. Kunstid rõhutavad kultuuriteadmisi ja ühisel kultuuripärandil põhinevat kultuuriruumi identiteedi osana. Kõigis tegevustes väärtustatakse individuaalset ning kultuurilist mitmekesisust. Käsitletavate teemade, analüüsitavate kunstiteoste ja –sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ja esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Praktiline loominguline tegevus ja selle üle arutlemine õpetavad teadvustama kunste eneseväljenduse vahendina, hindama erinevaid ideid, seisukohti ja probleemilahendusi ning austama autorsust. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist erinevatesse infokanalitesse.

Sotsiaalne pädevus. Kunstiainete uurimuslikud ja praktilised rühmatööd, arutlused ja esitlused, ühismuuseumitsemise ja ühistes kunstiprojektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ja üksteise toetamise väärtustamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Kunstiteoste üle arutledes harjutatakse oma seisukohtade kaitsmist ning teiste arvamustest lugupidamist. Kunstiained teadvustavad inimese kui kujundaja ja kasutaja mõju, juhtides teadlikult ning jätkusuutlikult tegutsema nii looduses kui ka inimeste loodud ruumilistes ja virtuaalsetes keskkondades.

Enesemääratluspädevus. Loovülesannetes saadav pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad õppida tundma oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset enesehinnangut. Kultuuriliste ja sotsiaalsete teemade käsitlemine (vaadeldavad kultuurinähtused, kunstiteoste ja muusikapalade ainek ja sõnumid jne) aitab kujundada personaalset, sotsiaalset ja kultuurilist identiteeti. Sihiks on integreerida noori nüüdisühiskonda ja toetada oma identiteedi väljendamist loomingus.

Õpipädevus. Kunstides kujundatakse õpipädevust eriilmeliste ülesannete, õppemeetodite ja töövormide rakendamise kaudu, mis võimaldab õpilastel teadvustada ning kasutada oma õpistiili. Nii individuaalselt kui ka rühmas lahendatavad uurimis- ja probleemülesanded eeldavad info hankimist, selle analüüsimist ja tõlgendamist ning õpitu kasutamist uutes situatsioonides. Kunstides saavad õpilased ise jõukohaseid ülesandeid luua, oma valikute sobivust kontrollida, uusi oskusi katsetada ning järjekindlalt harjutada. Pidev tagasiside ja eneseanalüüs aitavad järjest suurendada õppija rolli oma õpitegevuse juhtijana.

Suhtluspädevus. Kunstiainetes on tähtsal kohal kunstiteostest, –stiilidest, –ajastutest, jms rääkimine, ulatudes lihtsast argikeelsest kirjeldusest ainespetsiifilise keelekasutuseni. Oma tööde esitlemine ning aruteludes erinevate seisukohtade võrdlemine ja kaitsmine toetavad

väljendusoskuse kujunemist ning ainealase oskussõnavara kasutamist. Kunstides referatiivsete ja uurimistööde koostamine eeldab teabetekstide mõistmist ning juhib kasutama mitmesuguseid info esitamise viise (teksti, joonist, skeemi, tabelit, graafikut). Kunstiainetes tutvutakse kunsti ja muusika kui kommunikatsioonivahenditega, õppides tundma neile eriomast mitteverbaalset keelt ning „tõlkides“ sõnumeid ühest keelest teise.

Matemaatika-pädevuse arengut toetavad kunstides rakendatavad ülesanded, kus tuleb sõnastada probleeme, arutleda lahendusteede üle, põhjendada valikuid ja analüüsida tulemusi; samuti analüüsida kunstikategooriaid (kompositsioon, struktuur, rütm jne), võrrelda ja liigitada erinevate nähtuste tunnuseid ning kasutada sümboleid.

Ettevõtlikkuspädevuse kujunemist toetavad kunstides individuaal- ja rühmatöö, uurimuslikud ja probleemipõhised ülesanded ning õpitava sidumine nüüdisaegse igapäevaelu nähtustega. Kunstide valdkonnas on iseloomulik uuenduslike ja loovate lahenduste väärtustamine. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada ideede väljendamise ja esitlemise erinevaid võimalusi, leidlikult valides sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima, võtma vastutust tööde lõpuni viimise ja tulemuse eest. Tutvutakse ka valdkonnaga seotud elukutsete ning institutsioonidega.

1.5. Lõiming

1.5.1. Lõiming teiste valdkonnapädevuste ja ainevaldkondadega

Nüüdisaegsele kultuurile on olemuslik interdistsiplinaarsus. Kunstid on tihedalt seotud kõigi inimtegevuse valdkondade ning oma ajastu mõtteviisidega. Inimeseks olemine, sotsiaalsed suhted ja maailm on oma erinevates avaldumisvormides kunstide aines, seega teiste ainevaldkondadega suhestumine on kunstide loomulik osa.

Kunstiainete ja teiste ainevaldkondade seostamiseks on palju võimalusi.

1. Väärtushoiakute kujundamine ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist (kunstid, eesti keel ja kirjandus, võõrkeeled, ajalugu ja ühiskonnaõpetus, geograafia, käsitöö ja tehnoloogia, kehaline kasvatus). Kunstide kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana.

2. Kattuvate või lähedaste mõistete kasutamine (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika jm): kunstid, keeled ja kirjandus, tehnoloogia, kehaline kasvatus.

3. Ainete sisust lähtuvate seoste esiletoomine:

1) sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

2) emakeelest ja võõrkeeltest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni, funktsionaalset lugemisoskust ning infokanalite kasutamise oskust; kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatri- ja filmikunstis;

- 3) loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis- ja nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduseskkonda ja selle eluvormide mitmekesisust ning helide, valguse ja värvide omadusi;
 - 4) matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
 - 5) käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
 - 6) kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse kehatunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist.
4. Ainevaldkondade piire ületavad õppeprojektid.

1.5.2. Läbivad teemad

Kunstiainetes on võimalik kaasata kõiki läbivaid teemasid, kuigi mõnega on seotus tugevam. Teemad „Väärtused ja kõlblus“ ning „Kultuuriline identiteet“ on kunstiainetele eriomased. Õppesisus ja –tegevustes tutvutakse kohaliku ja maailma kultuuripärandiga, teadvustatakse kultuuri rolli igapäevaelus, kujundatakse avatud ja lugupidavat suhtumist nii erinevatesse kultuuritraditsioonidesse kui ka kaasaja kultuurinähtustesse. Väärtustatakse uute ideede ning isiklike kogemuste ja emotsioonide loominguist väljendamist. Õpilasi suunatakse osalema ühiseid väärtusi kujundavatel kunstisündmustel (näitused, muuseumid, kontserdid ja etendused). Tähtis on noorte endi osalemine/esinemine laulupidudel, muusikaüritustel ja õpilastööde näitustel.

Teemaga „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ seondub kunstides oma võimete ja huvide teadvustamine, nii ainespetsiifiliste kui ka üldisemate mõtlemis- ja tegutsemisstrateegiatega, sh õpioskuste omandamine. Tutvutakse kunstide mitmekülgsete väljunditega igapäevaelus ning kunstidega seotud elukutsetega.

Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“ on seotud kunstidele omaste praktiliste loovtegevustega, mille vältel kasutatakse erinevaid oskusi ja vahendeid ning leiutatakse ja katsetatakse uusi võimalusi, toetades pidevalt muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas toimetuleva inimese kujunemist.

Eelnevaga haakub samuti läbiva teema „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ lõimimine kunstide õppesse. Kunstides julgustatakse kujundama ja väljendama oma seisukohti ühiskonnas toimuvate protsesside kohta ning katsetama oma ideede arendamist ja elluviimist.

Kunstiainetes teadvustatakse kunstitegevuste emotsionaalselt tasakaalustavat mõju, neist võivad alguse saada elu jooksul püsivad harrastused. See lõimub nii elukestva õppe põhimõtte teadvustamise kui ka läbiva teemaga „Tervis ja ohutus“. Kunstides kasutatakse paljusid materjale, töövahendeid ja instrumente, mille juures tuleb järgida ohutuse ning otstarbekuse printsiipe.

Jälgitakse enda tervise ja ohutuse nõudeid tööprotsessis, suurt tähelepanu pööratakse erinevatele keskkondadele ja nende teadlikule kasutamisele. Kunstide eriline panus teemade „Keskkonna ja jätkusuutlik areng“ ning „Teabekeskkond“ käsitlemisel on valdkondliku

vaatenurga lisamine. See hõlmab mitmekülgseid oskusi nagu informatsiooni leidmine muusika ja kunsti kohta, helilise ja visuaalse kommunikatsiooni väljendusvahendid, keskkonna visuaalne ja heliline kujundamine. Tutvutakse andmebaasidega, meediakeskkonna võimaluste ja ohtudega ning autorikaitse küsimustega.

2. Kunst

2.1. Üldalused

2.1.1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Põhikooli kunstiõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunnetab ja arendab oma loomingulist potentsiaali, õpib tundma visuaalsete kunstide väljendusvahendeid ning suudab luua erinevaid kunstiteoseid, rakendades loovalt õpitud teadmisi ja tehnikaid;
- 2) kasutab erinevaid mõtlemis- ja tegutsemisviise nii loometegevuses kui ka igapäevases elus;
- 3) analüüsib kunstiteoseid ja visuaalset keskkonda, kasutades põhikoolis omandatud ainealast terminoloogiat, ning põhjendab oma arvamust;
- 4) märkab esemelise keskkonna ja visuaalse meedia esteetilisi, eetilisi, funktsionaalseid ja ökoloogilisi aspekte;
- 5) õpib tundma ja väärtustab nii mineviku kunstipärandit kui ka nüüdisaegset kunsti;
- 6) seostab omavahel kunsti ning kultuuri, ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengut ning mõistab kunsti kui kultuuridevahelist suhtluskeelt; teadvustab kultuurilist mitmekesisust.

Põhikooli lõpuks teadvustab kunsti rolli nii oma elus kui ka ühiskonnas ja orienteerub visuaalses keskkonnas.

2.1.2. Õppeaine kirjeldus

Kunstiõppe siht on omandada visuaalne haridus ning arendada mõtlemis-, koostöö- ja eneseväljendusoskusi, et toetada isiksuslikku arengut ning toimetulekut tänapäevases mitmekultuurilises muutavas maailmas. Kunst võimaldab õpilasel tunnetada endas loojat ning toetab seeläbi aktiivse maailmavaate omaksvõttu ja ettevõtlikku ellusuhtumist.

Aine õppimise osad on:

- 1) uurimine ja oma ideede arendamine;
- 2) väljendusvahendite loov rakendamine;
- 3) mõtestamine ja refleksioon.

Ülalnimetatud õppimise osad on omavahel orgaaniliselt ja tihedalt põimunud – õpilase loova ning iseseisva mõtlemisoskuse arenemine ja uute teadmiste omandamine kinnistuvad praktilise loovtegevuse kaudu. Oskuste kujunemine on järjepidev protsess ja oma kogemustega seostatakse teadmisi nüüdisaegsest maailmast: kunstiajaloo ja tänapäeva kunsti sidemetest, ruumilise keskkonna disaini ja visuaalkultuuri arengusuundadest. Oluline on avastada ja luua seoseid teistes õppeainetes käsitletavate ajastute ja teemadega. Kunsti käsitletakse nii omaette väärtussüsteemi kui ka võtmena ümbritseva elu mõtestamiseks, mõistmiseks ja tunnetamiseks.

Nii ajaloo kui ka nüüdiskunsti mõistmisele annavad aluse õppekäigud muuseumidesse ja galeriidesse. Kunstiajaloo näidete valikul lähtutakse üldisematest teemadest ega taotleta kronoloogilise ülevaate andmist. Peamine on luua sild mineviku ja nüüdisaja nähtuste vahel. Kõigi teemade käsitlemisel tuuakse võimalikult palju näiteid kunstist ja visuaalsest kultuurist Eestis.

I KOOLIASTE

Õppetegevus

Tehakse enamasti lühiajalisi praktilisi ülesandeid (ca 45 min), mis sisaldavad mingi töövõtte, tehnika või loovülesande lahendamist ning millele võib tunni lõpus anda vähemalt suulise hinnangu. Valmistatakse ruumilisi töid (konstrueerimine, voolimine, kujustamine), maalitakse ja joonistatakse – lähtutakse ainekesksest arendamisloogikast (vertikaalne suundumus).

Arvestatakse selles eas lapsele omast põhitegevusele kaasnevat sünkretistlikku lähet (horisontaalne suundumus) – lapsele meeldib tööd tehes seletusi anda, etelda ja laulda. Tuleks leida võimalusi ka lastepäraste *happeningi*–laadsete ürituste korraldamiseks.

Tehakse töid, mis oma olemuselt laiendavad aineõpetuse sisu, nt kokkupuuted disainiõpetusega, etnograafilise ja rakendusliku käsitööga (horisontaalne suundumus).

Mõningaid õppeülesandeid on kasulik teha vähemalt paari- või enamatunniliste tsüklitena, et paremini tehnikat kinnistada (näiteks voolimine), kusjuures selle tsükli sees võiksid vajadusel vahelduda figuraalse ja abstraktse ning ruumilise ja tasapinnalise iseloomuga tööd.

Tööülesannete järjestamisel arvestatakse põhimõtet keerulisemalt kujutamisel lihtsamale. Lapsed võivad skulptuuri tehes või maalides vahetu eneseväljendusena luua keerulisi kompositsioone, mis vaatajat oma juhusliku naiivsusega lummutavad, häirivad või hoopis arusaamatuks jäävad; õpetaja ülesanne on seda isikupärast eneseväljendust suunata.

Inimese- ja loomafiguuride kujutamise juhendamisel kasutab õpetaja võimalikult palju mitmesuguseid näitvahendeid või teeb ise tahvlile dunaamilisi visandeid, skeemide kasutamist ja nende ettenäitamist välditakse.

Õppeülesannete järjestamisel lähtutakse põhimõttest ruumiliselt tasapinnalisele: nt, voolime looma ja alles siis teeme temast joonise.

Maalimisel kasutatakse veega lahustuvaid kattevärvide (guašš, tempera), mis võimaldavad värvide segamist koos valge värvi kasutamisega ja mitmekihilist maalimist.

Illustreeritud kunstivestlustes arvestatakse põhimõtet lähemalt kaugemale (kõigepealt tutvutakse kodukoha arhitektuuri ja kunstnikega), mida käsitletakse osana praktilise töö tunnist.

Selles vanuseastmes, kus tehakse lühiajalisi ülesandeid, tuleks anda igale lapsele tema töö eest suuline ja võimalikult positiivne hinnang. Tunni lõpul analüüsitakse valikuliselt mõningaid õpilastöid, kuulatakse ka klassikaaslaste arvamusi.

II KOOLIASTE

Õppetegevus

Arendatakse edasi ja täiendatakse 1. kooliastmel läbitud kunstipedagoogilisi suundumusi. Sünkretistlikku lähet arendatakse edasi *happening*'i-laadsete etenduste kaudu, mida valmistatakse ette õppetunnis ja esitatakse mingil kooliüritusel. Leitakse võimalusi erinevate graafikatehnikate (ühekordsete ja paljundustehnikate) kasutamiseks ning täiendavaks tundmaõppimiseks ka väljaspool kooli. Küllastatakse võimaluste piires kunstinäitusi, kunstnike ateljeesid ja töökodasid. Rõhutatakse kunstivestluste osa praktilise töö tundides ja seostatakse seda vastavalt võimalustele ajalootundides läbitava esi- ja vana-aja käsitlemisega, vältides otsest illustratiivsust praktiliste ülesannete valikul. Rõhutatakse läbitava ajastu kunsti olemuse tundmaõppimist ja rakendamist loovülesannetes.

Kuna õpilases hakkab kujunema kriitiline suhtumine oma töösse, kombineeritakse tööülesandeid nii, et need oleksid omasemad kord ühele, kord teisele küpsemisetapile ning erineva väljenduslaadi ning kalduvustega õpilasele – vahelduvad figuraalsed ja abstraktse iseloomuga kompositsioonide tsüklid ning arhitektoonikalahendid. Võimaluste piires eelistatakse õpilase tööle suuliste hinnangute andmist ja võimalikult positiivse üldhindega hindamist õppeveerandi lõpus.

III Tugiained.

Kunstiõpetuse tugiained on eesti keel, matemaatika, inimeseõpetus, loodusõpetus ja ajaligi.

IV Ainekava.

1. KLASS

1. Kunstiõpetuse eesmärgid.

Kunstiõpetuse taotluseks on, et õpilane:

- õpib kunstiloomingu (joonistamise, maalimise, voolimise jm) ja kujundamistehnikate ning modelleerimise abil ennast väljendama;
- omandab loovtegevuse kogemusi ja arendab loovust;
- õpib tundma ja kasutama mitmesuguseid kujutamise- ja kujundamistehnikaid;
- arendab oma vaatlusoskust, käteosavust, fantaasiat, ilumeelt, mälu, täpsust ja tähelepanu, materjali-, värvi- ja vormitaju, silmamõõtu ja püsivust ning koostööoskust;
- arendab kujundilist ja ruumilist mõtlemist;

- õpib kujutama erinevaid tasapinnalisi figuure ja esemeid;
- õpib tundma ja kasutama mitmesuguseid töövahendeid ja materjale ning oskab töömaterjale ja aega otstarbekalt kasutada;
- mõistab ja oskab kasutada elementaarseid heletumeduse ja värvuste rütmi ilminguid;

3. Õppeaine sisu.

3.1. Teemad ja alateemad ning põhimõisted.

3.2. Põhilised õppeülesanded (teadmised ja oskused) ja tööülesannete näited.

Kujutamissoetus.

Figuurid.

Inimese voolimine ühest savitükist lähtudes. Tema kujutamine tasapinnalistes kujutamistehnikates pinnaliselt, eest– ja tagantvaates, külgsuunas ja mitmesugustes liikumisasendites, pea kujutamine eestvaates. Lihtsamate kodu– ja metsloomade voolimine nende iseloomulike tunnuste esiletoomisega. Tutvumine voolimise ettevalmistustöödega. Voolimismaterjali kasutamise võimalused, pinnatöötlemine ja töövahenditega tutvumine. Koduloomade ja –lindude kujutamine tasapinnalistes tehnikates pinnaliselt ja peamiselt külgsuunas. Joonistamine ja maalimine pintsli ja kattevärvidega pliiatsite ja kriitidega. Iseloomulike kehaosade kujutamine ja nende omavaheliste seoste jälgimine. Lihtsa liikumise edasiandmine. Maalimine spontaanselt, edastades meeleolu (sündmused, aastaajad jm).

Taime ja elusa looduse vormid.

Okas– ja lehtpuude võrde iseloomulike struktuuride ning siluettide kujutamine. Lillede, lehtede ja puuviljade struktuuri, silueti ja kontuuri kujutamine. Kivide ja kaljude kujutamine maastikus.

Tehisvormid.

Ehitiste kujutamine eest– ja külgsuunas. Mitmesuguste sõidukite ja agregaatide kujutamine neile iseloomulikes vaadetes.

Põhilised õppeülesanded:

tutvumine savi kui voolimismaterjaliga, töökoha ettevalmistamine ja korrastamine, savi säilitamine;
 inimeste, loomade ja esemete voolimine savist või mingisugusest muust savi omadustega voolimismaterjalist; kujud peaksid olema vaadeldavad vähemalt kahest suunast.;
 figuuride kujutamine paberist väljarebitud siluetina iseloomulike kehaosade kaupa (keha, pea, jalad jne); kehaosade kleepimine paberile, liimi kasutamine;
 pinnalise silueti maalimine kattevärvidega; tutvumine guasi või tempera omadustega;
 kujutamine kontuurjoonisena (punkti ja joone kujundamine);
 voolimispulga ja –noa, lapikpintsli, vilt– ja grafiitpliiatsi ning kriitide kasutamine;
 kunstiteoste vaatlemine;
 kaasõpilaste tööde analüüsimine.

Tööülesannete näiteid:

Kassi voolimine savist; tema silueti kujutamine liikumisasendis rebituna makulatuurist ja kleepituna värvilisele taustale üksikute kehaosade kaupa). Kassi silueti maalimine mitmesugustes liikumisasendites (ühe värviga). Kassi silueti muutmine tiigriks või lõviks

(väliste tunnuste lisamisega). Palmi silueti maalimine, kasutades vähemalt ühest otsast ahenevaid pintsli tõmbeid.

Märkus: kujutamiseõpetuse ülesanded tuleb võimalikult siduda kompositsiooni ülesannetega.

Kompositsiooni- ja värviõpetus.

Temaatilised tööd.

Elamuse väljendamine. Vaatevälja piiratud osa kujutamine tasapinnaliselt. Inimesed tehiskeskkonnas ja looduses. Loomad, loodus ja inimene. Laste, noorte ja vanade inimeste kujutamine. Hea ja halb inimene. Ilus ja inetu tegu. Tähtpäevade ja pühade kujutamine, meeleolu edastamine. Aastaaegadest tingitud erinevuste rõhutamine looduse kujutamisel. Figuuride kujutamine ja kujundamine muinasjutukeskkonnas.

Dekoratiivkujunduslikud tööd.

Tarbeeseme vormi kujundamine ja otstarbekohasuse nägemine (on kõige enam seotud materjalide ja tehnikateõpetusega, värvuste- ja konstruktiooniõpetuse ülesannetega). Lihtsate struktuurikombinatorika harjutuste tegemine. Dekoratiivsed rütmiharjutused (ribana, piiratud ja piiramata pinnal). Rütmi mõistmine rahvuslikus geomeetrilises ornamendis.

Värvusteõpetus.

Valgusspektri tundmine, põhiliste värvitoonide eristamine ja nimetamine. Kuus põhivärvustooni (kollane, punane, oranž, violet, sinine ja roheline) eristamine ja kasutamine. Soojade ja külmade värvuste eristamine. Punase ja sinise, punase ja kollase ning kollase ja sinise värvi omavaheline segamine. Kõikide toonide helestamine valgega. Küllasvärvidega maalimine pinnaliselt. Musta ja valge värvi kasutamine. Meeleolu väljendamine abstraktsete värvilaikudena.

Heletumedusõpetus.

Lihtsate struktuurikombinatorikaülesannete kujundamine erineva heletumedusega (pintslitrukk, templitrukk). Papitruki kompositsiooni kujundamine (pärast eelnevat tutvumist papitruki faktuuri saamise omadustega).

Põhilised õppeülesanded:

võimalikult väljendusliku liikumise edasiandmine voolimistöös;
kompositsiooni koostisosade valimine tasapinnalistes töödes, peaelementide esiletoomine;
elementaarsete heletumeduse ja värvuste rütmi ilmingute mõistmine ja kasutamine värvide segamisel;
värvide ja pintsli käsitsemise;
kunstiteoste vaatlemine;
kaasõpilaste tööde analüüsimine.

Tööülesannete näiteid:

"Esimene saanisõit", "Koos lõvide ja tiigritega ürgmetsas" (guass või tempera). "Põll, sall, pearätik" (rütmiharjutused pintslijälgede ja tõmmetega). "Lilleõied" (kollasvärvilistest paberitest värvilisel taustal, rebitud erineva suurusega lilleõie mõtiividest piiramata pinnal). "Dekoratiivpaber (kartuli- ja templitrukk kollektiivse tööna). "Muinasjutujärv pealtvaates" (mingi kujund maalitakse pintslijoonena küllasvärvidega ja seda joont koratakse seespool kujundit, iga järgnevat tõmmet enam valge värviga helestades). "Läheme kevadpeole" (paitrukk).

Materjalide ja tehnikate õpetus ning disain.

Tekstuur ja faktuur. (Antud teemat võib käsitleda tööõpetuse tunnis)

Tekstuuri ja faktuuri mõiste omandamine (näidete varal). Lihtsate faktuuride valmistamine paberil, papil, õhukesel tinaplaadil (plekktuubi siseküljg). Faktuuri saamine kliistri- ja akvatusitehnikas.

Tekstiilitööd. (Antud teemat võib käsitleda tööõpetuse tunnis).

Erinevate reiidefaktuuride eristamine ja võrdlemine. Mitmesuguste tekstiilmaterjalide võrdlemine ja nendevahelise sobivuse leidmine. Lihtsad ülesanded tekstiilmaterjalide sobivusest. Puuvillase niidi ja riide saamisloo tundmaõppimine.

Graafiline punkt ja joon.

Paberipinna kujundamine lähtuvalt punkti ja joone lihtsamatest väljendusvõimalustest (viltpliiats, tintenpen ja pastapliiats): ühesuguse jämedusega pidevjooned, kombineeritud pinnatäide.

Graafilised paljundustehnikad.

Kliseede valmistamine paberi- ja papitrüki töödele. Tõmmiste valmistamine kliseedest lusikaga.

Põhilised õppeülesanded:

kasutatavate materjalide omadustega tutvumine (looduslik ja tehismaterjal, metallijäätmed, konstruktorikarbi detailid, paber ja papp, tekstiil);

kujutamise- ja kujundamistehnikate tundmine ning kasutamine seoses kujutamise-, kompositsiooni- ja konstrueerimisõpetuse ülesannetega (kattevärvide kasutamine, paberi liimimine; pintsli-, taimetrükk);

tekstuuride eristamine ja võrdlemine; uute faktuuride saamine (papitrükk; kliistritehnika; punkt ja joon; tusijoone sulatamine niiskel pinnal; akvatus); kaasõpilaste tööde analüüsimine.

Tööülesannete näited:

"Vanad katused", "Dekoratiivsed rütmid lilleõitest" (õhukese tinaplaadi kujundamine).

"Loomaaias" (akvatus). "Muinasjutuliblikas" (kliistritehnikavärvidega ja paberi keskjoonel kokkumurdumisega). "Loomaaias" (akvatus). "Buratino" (kollaaz tekstiilitükkidest).

"Muinasjutulinn" (punkti ja joone kujundamine viltpliiatsiga).

Meisterdamine looduslikust materjalist. (Antud teemat võib käsitleda tööõpetuse tunnis).

Sobivate materjalide tundmaõppimine ja valimine loodusest, nende tööks ettevalmistamine, kasutamine ja säilitamine. Materjalide kinnitamiseks sobivatekinnitusvõtete leidmine.

Peenemast traadist spiraalvedrude valmistamine. Konstruktorikarbi detailide kinnitusvõtete tundmine, kruvikeeraja käsitsemine. Mudelite ja mänguasjade valmistamine kirjelduse järgi ja piltkujutise põhjal.

Vormimine paberist ja papist. (Antud teemat võib käsitleda tööõpetuse tunnis).

Looma- ja inimfiguuride valmistamine silindriliselt ja kooniliselt kokkuliimitud valgest paberist alusele. Värvilistest paberitest maski valmistamine karbikaane siseküljele koos ruumiliste elementide kasutamisega (paberist ripsmed, habe, juuksed, lõvilakk). Lainepapist mänguasjade valmistamine (maja). Tööriistade ja kinnitusvahendite oskuslik käsitsemine (käärid, sukanõel, traaditükid, liim). Paberi voltimine faktuuri saamiseks.

Tekstiili modelleerimine. (Antud teemat võib käsitleda tööõpetuse tunnis).

Nukkude, loomade jm. mänguasjade valmistamiseks sobivate tekstiilijäätmete valimine (riidelapid, sukasääred, lõngaotsad). Tekstiilifaktuuride ja värvuste eristamine, võrdlemine ja

sobitamine. Mänguasjade kavandamine ja valmistamine. Lihtsamate pistete tundmine ja riidetükkide kokkutraageldamine. Nööbi õmblemine riidele. Riideserva tugevdamine ühekordse palistusega. Õmblus- ja sukanõela käsitlemine. Modelleeritavate lelude täitmine sobiva täitematerjaliga (vatt, tekstiilijäätmel, vahtkumm).

Kirjakunst.

Kirja õppimist alustatakse samasuunaliste lühemate ja pikemate joonte vedamisest, kumerate ja nurgelist joonte kujutamisest – ka suunda vahetades. Kirja kuju, suurus ja kalle. Plokk-kirja õppimisel otsitakse näilist sarnasust hääldamise ja tähekuju vahel. Suurtähtede joonistamine, maalimine, paberist rebimine ja lõikamine, oma nime kujundamine. Tutvumine kaunite kirjanäidistega ja valitakse sobiv kiri õnnitlus- ja kutsekaartidele.

Foto. ja filmikunst.

Fotoalbumid kui päevikud pere elust. Erinevate fotode vaatlemine (arvatakse, mida fotograaf on tahtnud oma pildiga vaatajale oelda). Kuidas tekib liikuv pilt – film. Pildi liikumise selgitamine praktilise näitega: joonistada kokkuvolditud paberi pealmisele poolele lind või loom ühes liikumisasendis, alumisele teisele; ülemine paberipool keerata rulli ümber pliatsi; kui nüüd sirgestada ülemine pilt, kusjuures see tõmbub kohe rõngasse tagasi, tekibki näiline liikumine pildil (paberilehtede arvu võib ka suurendada). Vestlused filmidest eesmärgiga kujundada eetilisi tõekspidamisi.

Põhilised õppeülesanded:

lihtsamate konstruktsioonide leidmine ja tundmaõppimine;
konstruktsioonelementide omavaheline sidumine;
otstarbekohaste töövõtete kasutamine, tööriistade õige ja ohutu käsitlemine (käärid, nuga, naaskel, lõiketangid, kruvikeeraja);
töömaterjalide otstarbekas kasutamine;
tutvumine kirjakunsti ning foto- ja filmikunstiga;
kaasõpilaste tööde analüüsimine.

Tööülesannete näiteid:

"Minu nimi" (oma nime kujundamine). "Liikuv pilt" (volditud paberi erinevatele lehtedele erinevates liikumisasendites looma kujutamine). "Makett taluõuest" (looduslikud materjalid, rühmatöö). "Tuletõrjeauto" (karbid, niidirullid, tikud, väikesed rohupudelid). "Nukk" või "Robot" (plastmassist pudel, traat, metallilaastud).

Konstruktoridetailidest masin või sõiduk. "Lõvi", "Siga", "Orav" (valge silindriliselt kokkuliimitud paber. "Muinasjutulõvi nägu", "Klouni pea" (värviline paber karbikaane siseküljel). "Nukk" (sukasäär risti kinnitatud pulkadel, riidetükid, nööbid).

Kunstivestlused.

Valminud tööde ühine vaatlemine. Klassikaaslaste töödes hea ja huvitava leidmine. Kujutava ja kujundava kunsti põhiliikide vaatlemine ja eristamine. Raamatuillustratsioonide vaatlemine ja omapoolse suhtumise väljendamine.

3.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

Kunsti- ja tööõpetuse vestlusteemad on sageli seotud eesti keele tunni lugemispaladega. Illustratsioonide, fotode, jooniste ja pildimaterjali vaatlemisega tegeldakse mitmetes tundides (emakeel, loodusõpetus, kodulugu, muusika, matemaatika). Kunsti- ja tööõpetuses kasutatavate

materjalide, nende omaduste ning saamislooga on võimalik tutvuda emakeele tekstide ja vestluste või loodusõpetuse ja kodulooetemade abil. Tähtsal kohal kunst– ja tööõpetuses on õpilaste suuline eneseväljendamisoskus, mis on seotud kõige enam eesti keele õpetusega. Silmamõõdu ja vormitaju arendamine on seotud tasapinnaliste ja ruumiliste kujundite tundmaõppimisega ja arvutamisega matemaatikas.

Õpetaja koostab erineva tasemega tööülesandeid arvestades õpilaste arengutaset, kalduvusi ja huve. Voolimistööd ja maalimine on omased õpilastüübile, kellel on ülekaalus tundmused ja aistingud; struktuurikombinatorika ja konstrueerimisülesanded aga sobivad väljendustüübile, kellel intuitsioon ja mõtlemine on tasakaalus: õpilane, kellel nii intuitsioon, mõtlemine kui ka tundmused on tasakaalus, võib lahendada hästi dekoratiivseid ülesandeid jne. Eraldi tuleb toetada väljapaistva andega lapsi.

3.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.

Keskcond ja säästev areng

Töömaterjalide korjamisel pööratakse tähelepanu loodushoiule ja materjalide kasutamisel peetakse silmas nende kokkuhoidlikkust. Teemaatilised joonistused on seotud loodusteemadega ja inimeste tegevusega.

Tööalane karjäär

Teemaatilised joonistused ja vestlused, mis on seotud elukutsetega.

Turvalisus

Teemaatilised joonistused ja vestlused, mis on seotul liiklusohutusega.

4. Õpitulemus.

Õpilased peavad teadma:

- kuidas valmistada lihtsamaid mahulisi figuure ja mänguasju voolimis– ja jääkmaterjalidest ning tunda vastavaid kinnitamisvõtteid;
- savi või mõne teise voolimismaterjali tööks ettevalmistamise võtteid ning savi kasutamise võimalusi;
- kasutatavate tööriistade ja abivahendite nimetusi ja otstarvet;
- mitmesuguseid materjale ning nende kasutamise võimalusi;
- ohutuid töövõtteid.

Õpilased peavad oskama:

- korrastada oma töölauda ja selle ümbrust;
- valida tööks sobivaid materjale;
- otstarbekalt asetada töölauale töövahendeid ja –materjale;
- töödelda savi või mõnda teist voolimismaterjali ning sellest mitmesuguseid vorme välja voolida, põhifiguuridele väikeseid detaile lisada jne;
- kasutada õigeid võtteid paberi rebimisel, lõikamisel, voltimisel ja kleepimisel;
- planeerida paberipinda ning sellel orienteeruda;
- käsitseda erinevaid töövahendeid (käärid, pintsel, liim, rasvakriidid, niit ja nõel, heegelnõel jt) ja töövõtteid;
- koostada lihtsa konstruktsiooniga eseme või agregadi mudel;

- joonistada või maalida vormilt lihtsaid esemeid ja elusolendeid;
- kaunistada muustriga erikujulisi tasapinnalisi vorme.

2. KLASS

1. Kunstiõpetuse eesmärgid.

Kunstiõpetuse taotluseks on, et õpilane:

- õpib kunstiloomingu ja kujundamistehnikate ning modelleerimise abil ennast väljendama;
- omandab loovtegevuse kogemusi ja arendab loovust;
- õpib tundma ja kasutama mitmesuguseid kujutamistehnikaid;
- arendab vaatlusoskust, fantaasiat, ilumeelt, täpsust ja tähelepanu, materjali-, värvi- ja vormitaju, silmamõõtu ja püsivust ning koostööoskust;
- arendab kujundilist ja ruumilist mõtlemist;
- õpib kujutama erinevaid tasapinnalisi figuure ja esemeid;
- õpib tundma ja kasutama mitmesuguseid töövahendeid ja materjale;
- omandab oskuse töömaterjale ja aega otstarbekalt kasutama;
- omandab värvusõpetuse põhitõed.

5. Õppeaine sisu.

5.1. Teemad ja alateemad ning põhimõisted.

5.2. Põhilised õppeülesanded (teadmised ja oskused) ja tööülesannete näited.

Kujutamissoetus.

Figuurid.

Inimese voolimine liikumisasendites. Tema kujutamine tasapinnalistes tehnikatespinnaliselt ja mitmesuguses tegevuses kül-, eest- ja tagantvaates. Pea kujutamine külgsuunas. Kodu- ja metsloomade voolimine liikumisasendites. Lindude voolimine. Kodu-, mets- ja veeloomade, lindude ning putukate pinnaline kujutamine maalituna ja mingis meelistehtnikas.

Taime ja eluta looduse vormid.

Viljapuude võrade struktuuri, silueti ja kontuuri kujutamine ningiseloostamine (kevadest ja sügisel). Mitmesuguste taimevormide sisejoonistuste jälgimine ja kujutamine (lehed, marjad, õied). Vee ja mere kujutamine.

Tehisvormid.

Ehitiste kujutamine eest- ja külgsuunas koos nende otstarbe arvestamisega (hooned, sillad jms). Mitmesuguste tehisvormide jälgimine ja kujutamine koos sisejoonistusega.

Põhilised õppeülesanded:

tutvumine erinevate voolimismaterjalidega, voolimismaterjali ettevalmistamine, töökoha ettevalmistamine ja korrastamine;
figuuride ja esemete voolimine (vaadeldavad igast küljest);
kujutatava objekti silueti paberist väljarebimine või lõikamine tema üksikosade kaupa;

maalimine pinnalise siluetina;
kontuurjooniste valmistamine koos sisepinna kujundamisega;
senisest enama tähelepanu pööramine kujutatava objekti iseloomustamisele;
mitmesuguste tundmaõpitud tehnikate kasutamine kujutamisel.

Tööülesannete näited:

Inimese ja hobuse voolimine savist, nende silueti kujutamine liikumisasendis, rebituna värvilisest paberist ja kleebitunaneutraalsele taustale üksikute kehaosade kaupa. Nende siluettide visandlik maalimine (ühe värviga) mitmesugustes liikumisasendites. Hobuse siluetimuutmine (väliste tunnuste lisamisega) sebraks ja (kaela pikendamisega) kaelkirjakuks. Riituse maalimine inimestele ja näo iseloomustamine. Visandid agragaatidest ja ehitistest.

Kompositsiooniõpetus.

Temaatilised tööd.

Kompositsiooni valmistamine voolingutest vastavalt teemale. Pinnalis–dekoratiivsete lahenduste leidmine põhielementide rõhutamisega paigutuses (suurus, värvus). Figuuride ja esemete kujutamine üksteist osaliselt katvatena (tasapinnalises tehnikas). Tähelepanu pööramine ühesuguste objektide suuruse näilisele vähenemisele sõltuvalt kaugusest (tasapinnalises tehnikas). Elamuste ja tunnete väljendamine.

Dekoratiivkujunduslikud tööd.

Lihtsate teljeefsete motiivide rütmiline kordamine piiratud ja piiramata pinna kaunistusena (motiivud valmistatakse mitmesugustest materjalidest, võib kasutada ka olemasolevaid elemente – nööpe, korke jms). Templite valmistamine (kustutuskumm, linoleumitükk, pudelikork jm) ja nendega trükkimisel riba–, piiratud japiiramata pinna kaunistuse kujundamine (ühe või kahe värvi kasutamine). Piiratud pinna kaunistuse kavandamine ja kujundamine (paberi või õhukese tinapleki reljeefne voolimine). Rebitud kollaažitööde kujundamine värvilisest paberist: ebasümmeetriline peamotiiv ja selle sisekujundus (kontrastvärvuste kooskõlade leidmine).

Värvusõpetus.

Põhivärvide segamisel kolme erineva värvustooni saamine: kollasest (oranzikaskollane, kollane, rohekaskollane), punasest (lillakaspunane, punane, oranzikaspunane) ja sinisest (violettjassinine, sinine, rohekassinine). Kõikide värvustoonide helestamine valge ja tumestamine musta värviga. Heletumeduse kontrasti tähelepanemine kompositsioonelementide üksteisest eraldamisel. Kontrastvärvuste kooskõlade kasutamine. Pinnaliselt ja dekoratiivselt maalimine intensiivsete värvidega.

Heletumedusõpetus.

Materjalitruki kompositsiooni kujundamine (pärast eelnevat tutvumist mitmesugustest materjalidest faktuuri saamise võimalustega). Kompositsiooni peaelementide esiletoomine heletumeduse ja faktuuri erinevuse kontrasti põhjal.

Põhilised õppeülesanded:

kompositsiooni kokkuseadmine voolingutest (rühmatööna või kollektiivselt);
tasapinnaliste kompositsioonide tegemine kos neile eelnevate värvuse–, vormi– või joonesüsteemi visanditega;
kompositsiooni kokkuseadmine ruumilise kujundusõpetuse alal (konstrueerimisõpetus, aia– ja kodukujundus).

Tööõlesannete näited:

“Liikuv hobune”, “Liikuv inimene” (voolimistöö) – nendest kompositsioonide koostamine. “Troll” (keraamiline savi). “Hobused tsirkuses”, “Muinasjutt kalamehest” (guass, tempera). “Peokava” korgitrükk. “Õnnitluskaart” (valge paberi reljeefne voolimine). “Muinasjutukala” (kollaaz, värvilistest paberitest rebitud). “Ilutulestik” (küllasvärvide järkjärguline helestamine ja tumestamine). Minu ema/isa amet” (papitrükk omapoolse faktuuri täiendamisega klisee pinnal).

Materjalide ja tehnikate õpetus ning disain.

Tekstuur ja faktuur.

Mitmesuguste looduslike materjalide tekstuuride valimine ja kokkusobitamine (samblikud, puulehed, puukoor jm). Faktuuri valimine, eristamine ja sobitamine. Faktuuri valmistamine paberil, kartongil, õhukesel tinaplekil (plekktuubi sisekülj). Tekstuuri ja faktuuri erinevuste nägemine. Faktuuri saamine paberbatiku tehnikas.

Tekstiilitööd.

Tekstiilifaktuuride valimine, eristamine ja kokkusobitamine (riie, heegeldustööd). Lihtsamate tikkimisvõtete tundmaõppimine. Kasutatavate tekstiilmaterjalide omadused ja saamisloog (lambavill, tehisevill).

Graafiline punkt ja joon.

Piiratud paberipinna kujundamine, arvestades punkti ja joone väljendusvõimalusi (viltpliiats, pastapliiats). Ühesuguse jämedusega pidevjooned ja “takistused” voolavate joonte teel. Dekoratiivse pinnataite kujundamine joontest, punktidest ja sõõrdest.

Graafilised paljundustehnikad.

Paberi ja kartongi valimine papitrüki klisee valmistamiseks (koos omapoolse faktuuri täiendamisega). Tekstiili ja nõõri kasutamine materjalitrüki klisee valmistamiseks. Naturaaltrüki klisee valmistamiseks sobivate lehe- ja samblikutekstuuride valimine. Nimetatud materjalidest kliseede valmistamine ja neist tõmmiste tegemine.

Põhilised õppeülesanded:

kasutatavate materjalide omaduste ja saamisloog tundmaõppimine;
mitmesuguste kujutamise ja kujundamise tehnikate süvendav tundmaõppimine seoses ülesannetega kujutamise-, kompositsiooni- ja konstrueerimisõpetuse alalt (naturaaltrükk, materjalitrükk monotüüpia guasiga, paberbatik).

Tööülesannete näited:

“Dekoratiivne plaat” (kollaaz samblikest, puukoorest ja lehtedest). “Lähen tantsupeole” (paberbatik). “Merepõhja loodus” (kujundamine punkti ja joone abil viltpliiatsiga). “Tuukrid” (akvarell, tušijoone sulatamine niiskel pinnal).

Kirjakunst.

Mitmesugused kirjakujuandamisülesanded. Kirja suuruse, srikti valimine ja paigutamine paberil. Kirjutamine erinevate kirjutusvahenditega. Õnnitluskaardi ja kutse kirjutamine.

Foto ja filmikunst.

Fotode vaatlemine (portreefoto, sündmuste jäädvustamine ja fotoseeria). Erinevad filmiliigid. Filmi sünd. Tuntumad lastefilmid.

Kunstivestlused.

Valminud tööde ühine vaatlemine. Klassikaaslaste töödes hea ja huvitava leidmine. Kujutava ja kujundava kunsti põhiliikide vaatlemine ja eristamine. Raamatuillustratsioonide, fotode ja jooniste vaatlemine ja omapoolse suhtumise väljendamine. Lühivestlus Roman Haavamäest ja tema loodud skulptuuridest Haapsalu linnas.

5.3. Integratsioonivaldkonad teiste ainetega.

Kunsti- ja tööõpetuse vestlusteemad on sageli seotud eesti keele tunni lugemispaladega. Illustratsioonide, fotode, jooniste ja pildimaterjali vaatlemisega tegeldakse mitmetes tundides (emakeel, loodusõpetus, kodulugu, muusika, matemaatika). Kunsti- ja tööõpetuses kasutatavate materjalide, nende omaduste ning saamislooga on võimalik tutvuda emakeele tekstide ja vestluste või loodusõpetuse ja kodulooteemade abil. Tähtsal kohal kunst- ja tööõpetuses on õpilaste suuline eneseväljendamisoskus, mis on seotud kõige enam eesti keele õpetusega. Silmamõõdu ja vormitaju arendamine on seotud tasapinnaliste ja ruumiliste kujundite tundmaõppimisega ja arvutamisega matemaatikas.

Õpetaja koostab erineva tasemega tööülesandeid arvestades õpilaste arengutaset, kalduvusi ja huve. Voolimistööd ja maalimine on omased õpilastüübile, kellel on ülekaalus tundmused ja aistingud; struktuurikombinatorika ja konstrueerimisülesanded aga sobivad väljendustüübile, kellel intuitsioon ja mõtlemine on tasakaalus: õpilane, kellel nii intuitsioon, mõtlemine kui ka tundmused on tasakaalus, võib lahendada hästi dekoratiivseid ülesandeid jne. Eraldi tuleb toetada väljapaistva andega lapsi.

5.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng

Töömaterjalide korjamisel pööratakse tähelepanu loodushoiule ja materjalide kasutamisel peetakse silmas nende kokkuhoidlikkust. Temaatilised joonistused on seotud loodusteemadega ja inimeste tegevusega.

Tööalane karjäär

Temaatilised joonistused ja vestlused, mis on seotud elukutsetega.

Turvalisus

Temaatilised joonistused ja vestlused, mis on seotul liiklusohutusega.

6. Õpitulemus.

Õpilased peavad tundma:

- kujutamistehnikaid;
- töövahendeid, materjale ja nende kasutamisevõimalusi;;
- värvusõpetuse põhitõdesid;

Õpilased peavad oskama:

- ennast väljendada kunstiloomingu ja kujundamistehnikate ning modelleerimise abil;
- kasutada töövahendeid, materjale;

- kujutada tasapinnalisi figuure;
- kasutada õpitud kujutamistehnikaid;
- kasutada aega ja materjale otstarbekalt;
- teha koostööd kaasõpilastega.

3. KLASS

1. Kunstiõpetuse eesmärgid.

Kunstiõpetuse taotluseks on, et õpilane:

- õpib kunstiloomingu ja kujundamistehnikate ning modelleerimise abil ennast väljendama;
- omandab loovtegevuse kogemusi ja arendab loovust;
- õpib tundma ja kasutama mitmesuguseid kujutamistehnikaid;
- arendab vaatlusoskust, fantaasiat, ilumeelt, täpsust ja tähelepanu, materjali-, värvi- ja vormitaju, silmamõõtu ja püsivust ning koostööoskust;
- arendab kujundilist ja ruumilist mõtlemist;
- õpib kujutama erinevaid tasapinnalisi figuure ja esemeid;
- õpib tundma ja kasutama mitmesuguseid töövahendeid ja materjale;
- omandab oskuse töömaterjale ja aega otstarbekalt kasutama;
- omandav värvusõpetuse põhitõed.

7. Õppeaine sisu.

7.1. Teemad ja alateemad ning põhimõisted.

7.2. Põhilised õppeülesanded ja tööülesannete näited.

Kujutamissoetus.

Figuurid.

Inimeste, loomade või lindude voolimine mingis tegevusasendis, kujundatava kompositsiooni koostisosana (rühmatöö). Inimeste, loomade, lindude ja putukate kujutamine pinnaliselt, erinevates tehnikates ja igasugustes vaadetes (tegevusasendites temaatilise kompositsiooni jaoks ja lihtsustatuna dekoratiivsete tööde jaoks).

Taime- ja elusa looduse vormid.

Tuntumate kodu- ja lõunamaiste puuliikide eristamine, kujutamine ja iseloomustamine. Dekoratiivsete taimevormide vaatlemine ja nende kujutamine graafiliselt, lihtsustades ja iseloomustades (raudrohi, osjad, võililled). Mägede ja orgude kujutamine.

Tehisvormid.

Mingi tarbeeseme või mänguasja voolimine ja kujundamine (triikraud, tolmuimeja jt).

Mitmesuguste ehitiste ja agregaatide tasapinnaline kujutamine koos sisejoonistega.

Mööbliesemete iseloomulike joonte väljatoomine tasapinnalistes ruumikujunduse ülesannetes.

Põhilised õppeülesanded:

tutvumine mitmesuguste saviliikidega ja nende kasutamisega;

figuuride ja esemete voolimine savist, vaadeldavatena igast küljest (kaks figuuri koos, figuur ja tarbeese);

figuuride kujutamine pinnaliselt, paberist väljarebitud või –lõigatud siluetina neile iseloomulike kehaosade kaupa, figuurile mitmesuguseid tegevusi väljendavate liikumisasendite leidmine; maalimine tasapinnalise siluetina (kattevärv, akvarell), erilise tähelepanu pööramine väljenduslikkusele (värvuskooskõla, pintsli tõmme);

kontuurjooniste valmistamine, pöörates tähelepanu pinnakujundusele ja väljenduslikkusele; voolimispulga, lapik- ja akvarellipintsi, musta grafiitpiliatsi, pastelli, vilt- ja pastapiliatsi, sõepulga kasutamine.

Tööülesannete näited:

“Kalamees kastiga” (savi); “Robinson rannal” (kollaaz). “Merel” (punkt ja joon). “Ehitusel” (guass).

Kompositsiooniõpetus.

Temaatilised tööd.

Voolimis ja kujundamistöödest kompositsiooni kokkuseadmine antud teemale (kollektiivselt või rühmatööna). Aja ja tegevuskoha iseloomustamine maalitöodes värvidega. Valitud süžee- elementide kujutamine rühmitatult kogu pildi pinnal või selle raamistikust osaliselt väljuvatena. Paralleelse kahesuunalise liikumise edasiandmine figuuri tegevuse kujutamise kaudu ja värvustega.

Dekoratiivkujunduslikud tööd.

Tasapinnalise ja ruumisümmeetria küsimusega tutvumine (kokkumurtav kliistritöö, voolitud triikraua poolitamine mööda sümmeetriatelge). Kollaazitööde valmistamine värvilistest paberitest ja makulatuurist: ebasümmeetriline peamotiiv, selle sisekujundus ja kõrvalmotiivid. Värvuskooskõlade leidmine. Piiramata pinna kujundamine graafiliselt taimemotiividest (osjad, raudrohi). Tutvumine eesti rahvusornamendi mõningate käisekirjadega. Sabloonide kasutamine liikumisillusiooni edasiandmiseks pritsimistehnikas.

Värvusõpetus.

Maalimine piratud arvu värvidega (üks küllasvärv, must, valge ja nende segamisel saadavad varjundid). Lihtsa küllasvärvuste kompositsiooni kordamine, segades kõik värvid mingit tooni värviga. Lihtsa maalitöö värvusanalüüsi koostamine. Toonilähedaste värvuskooskõlade leidmine.

Heletumedusõpetus.

Kompositsiooni koostamine mitmekesiste võimalusse kasutamine papitrükis: käärilõike põhimõttel valmistatava klisee kompositsioon, möödatrükkimine kahe värviga, värvilise tõmmisepaberi kasutamine. Materjalide ja papi segatrükk. Kompositsiooni pea- ja kõrvalelementide üksteisest eraldamine jakokkusobitamine faktuurierinevuste ning heletumeduse kontrasti põhjal.

Põhilised õppeülesanded:

kompositsiooni kokkuseadmine voolimis- ja kujundustöödest, selle koostisosadest võimalikult erinevate lahenduste saamine ja nende sobitamine üldkujundusse; tasapinnalistes töodes tähelepanu pööramine vormirütmile ja värvuskooskõla leidmisele, maalimine piiratud arvu värvidega;

erilise tähelepanu pööramine vormi- ja värvuste küsimusele ruumilise kujundamise ülesannetes (konstrueerimine, aia- ja kodukujundus).

Tööülesannete näited:

“Nils Holgerson hanega” (savi); “Karneval muinasjutulinna” (rühmatöö, mille elemendid voolitakse keraamilisest savist ja võimaluse korral kuivatatakse muhvelahjus); “Sportlased olümpiamängudel” (kahe-suunalise liikumise kasutamine pildi pinnal punkti ja joone ülesandes); “Unistuste liblikas ja lilled” (kollasest värvilisest paberist; suur peamotiiv ja rühmiti paigutatud kõrvalmotiivid); “Ujuvad kalad” (printsimestehnikas sabloonide liigutamisega); “Tallinna vanalinn” (kollase, musta ja valge guasi kasutamine omavahel segatult ja segamata). Värvusanalüüsi koostamine mõnest varem valmistatud õpilastööst.

Materjalide ja tehnikate õpetus ning disain.

Tekstuur ja faktuur.

Looduslike materjalide tekstuuride põhjendav valimine ja kokkusobitamine. Lihtsa faktuuri valmistamine puidule, faktuuri kohrutamine õhukesest plekist. Mitmesuguste kaunistuste valmistamine tekstiilile sidumisbatika tehnikas. Faktuuride ja tekstuuride valimine ja valmistamine paljundusgraafika kliseede jaoks. Faktuuri- ja tekstuurierinevuste jälgimine, eristamine ning nägemine.

Tekstiilitööd.

Mitmesuguste tekstiilmaterjalide tekstuuri ja värvuste eristamine, valimine ning kokkusobitamine konkreetsetes riietuskombinatsioonides (harjutused tasapinnalistel nukukujutistel, nukkude ja täiskasvanud inimeste riietuse vaatlemine). Uute tekstiilifaktuuride saamine (heegeldamine). Kasutatavamate tikkimisvõtetega tutvumine.

Graafiline punkt ja joon.

Piiratu pinna kujundamine. Piiratud pinna kujundamine mingis kompositsiooniülesandes, kasutades punkti ja joone väljendusvõimalusi ning dekoratiivseid omadusi (viltpliiats, peenike ümarpintsel). Ühtlase ja muutuva jämedusega pidevjoone kasutamine. Mitmesuguste dekoratiivsete pinnatäidete leidmine viltpliiatsi ja pintsliga. Joone omaduste tundmaõppimine ja kasutamine vahakriibe- ja diatüüpiatehnikas.

Graafilised paljundustehnikad.

Sobivate materjalide valimine ja kasutamine papilõike- ja materjalide segatrüki klisee valmistamiseks. Varem kasutatud materjalide täiendamine uutega (karusnahk, linnusuled). Tõmmiste rikastamine uute võtetega (möödatrükkimine kahe värviga, värvilise tõmmispaberi kasutamine). Tõmmiste tegemine lusikaga või rulliga.

Põhilised õppeülesanded:

esmakordselt kasutatavate materjalide omaduste ja saamisloo tundmaõppimine: siid ja tehiskiud, männijuured ja plastmassist kokteilikõrred, tikud jne;
varem tuntud kujutamise ja kujundamise tehnikate täiendamine ja kasutamine, uued tehnikad: papilõike- ja materjalitrükk, punumine, heegeldamine, printsimestehnika, vahakriibe, puidufaktuuri valmistamine, metalli kohrutamine, sidumisbatika, ja diatüüpia.

Tööülesannete näited:

“Dekoratiivne puitplaat ribaornamendiga” (puidufaktuur); “Sõnajalaõis” (õhukesest plekist dekoratiivne seinaplaat kohrutustehnikas, piiratud pinna kaunistustega); “Rätik” (sidumisbatik); “Riietusesemed ja nukk” (kartongist väljalõigatud nuku siluett ja vahetatavad tekstiilist

riideesemed); “Nukulinik” (heegeldamine); “Vesikiil” (joone ja punkti dekoratiivse pinnatäitega). “Võililled, osjad, raudrohud” (vahakriibe); “Õnnitluskaart” (papi- ja materjali segatrükk).

Sepitsemistööd looduslikust materjalist ja konstrueerimine puitelementidest. (Antud teemat võib käsitleda tööõpetuse tunnis.)

Sobivate materjalide valimine loodusest etnograafilise iseloomuga maketi jaoks. Selle üksikosade valmistamine (pilliroost ja õlest majad, sillad, puukoorest paat). Puidujäätmete valimine ja ettevalmistamine tööks. Torni- ja sillakonstruktsioonide valmistamine. Mänguasjade valmistamine (paat, mootorsaan, lennuk või auto). Töövahendite ja sidematerjalide otstarbekohane kasutamine: vestmisnuga, väike käsisaag, naaskelpuur, traaditükid, liim).

Konstrueerimine tehismaterjalidest, metallijäätmest ja konstruktorikarbi detailidest. (Antud teemat võib käsitleda tööõpetuse tunnis.)

Mänguasjade valmistamiseks sobivate tehismaterjalide ja metallijäätmete valimine: plastmassist pakendkarbid ja pudelid, õhemast plekist konservipurgid, plekiribad, traat, kasutatud vedrud, mutrid, poldid. Nendest mänguasjade konstrueerimine: kraana, mootorlaev või auto). Ülekandemehhanismide ja ajamite koostamine. Mudelite koostamine konstruktorikarbi detailidest piltkujutise põhjal ja kirjelduse järgi: tuulik, kraana.

Vormimine paberist ja papist.

Geomeetriliste kehade pinnalaotuste tegemine, kaunistamine ja kokkupanek. Vormimine paberist ja papist: linnamaketi üksikosade valmistamine papist ja kartongist ning nendest linnamaketi koostamine ja kujundamine (rühmatööna, kollektiivselt).

Tekstiili modelleerimine. (Antud teemat võib käsitleda tööõpetuse tunnis.)

Heegeldatud nukkude või nukurõivaste valmistamine. Heegelnõela käsitsemine: kett ja kinnissilmused. Mitmesuguste tekstiilijäätmete kasutamine suveniiride valmistamisel: dekoratiivsed loomakesed. Ühekordse õmbluse ja riietusesemete korrastamiseks vajalike tööettevõtete tundmine: kulunud koha tugevdamine eelpistega, riputi kinnitamine jm.

Põhilised tööülesanded:

lihtsate konstruktsioonide tundmaõppimine ja koostamine; nende otstarbe ja funktsioonide põhjendamine; konstruktsioonelementide oskuslik ja otstarbekas sidumine; mõningate mehhanismide ja konstruktsioonide seletamine ning võrdlemine, lähtudes nende arenguloost;

geomeetriliste kujundite pinnalaotuste tegemine ja nende kujundamine;

töövahendite õige käsitsemine;

detailidest kompositsiooni kujundamine.

Tööülesannete näited:

“Vanaaegsel saarel” (etnograafiline makett looduslikest materjalidest rühmatööna); “Torn” või “Sild” (tikukonstruktsioonid); “Auto”, “Lennuk” või “Mootorsaan” (jääkmaterjalidest); “Sõiduk ja sõitja” (jäätmematerjalist); “Linnamakett” (paberist ja kartongist); Naksitrall” (tekstiilijäätmest); “Nukk” (heegeldustöö plastmasspudelil).

Vestlused.

Vaatlemine ja oma suhtumise väljendamine maali, graafikasse ja skulptuuri. Arhitektuuri olemuse analüüsimine. Olulisemate rahva- ja tarbekunstialade tundmine. Enda ja kaasõpilaste

mänguasjade ning mudelite konstruktsioonide võrdlemine tõelise objektiga. Mõne mehhanismi ja konstruktsiooni arengulugu. Enda ja kaaslaste loominguliste tööde võrdlemine ja analüüsimine.

7.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

Kunsti- ja tööõpetuse vestlusteemad on sageli seotud emakeeletunni lugemispaladega. Illustratsioonide, fotode, jooniste ja pildimaterjali vaatlemisega tegeldakse mitmetes tundides (emakeel, loodusõpetus, kodulugu, muusika, matemaatika). Kunsti- ja tööõpetuses kasutatavate materjalide, nende omaduste ning saamislooga on võimalik tutvuda emakeele tekstide ja vestluste või loodusõpetuse ja kodulooteemade abil. Tähtsal kohal kunst- ja tööõpetuses on õpilaste suuline eneseväljendamisoskus, mis on seotud kõige enam emakeeleõpetusega. Silmamõõdu ja vormitaju arendamine on seotud tasapinnaliste ja ruumiliste kujundite tundmaõppimisega ja arvutamisega matemaatikas.

Õpetaja koostab erineva tasemega tööülesandeid arvestades õpilaste arengutaset, kalduvusi ja huve. Voolimistööd ja maalimine on omased õpilastüübile, kellel on ülekaalus tundmused ja aistingud; struktuurikombinatorika ja konstrueerimisülesanded aga sobivad väljendustüübile, kellel intuitsioon ja mõtlemine on tasakaalus: õpilane, kellel nii intuitsioon, mõtlemine kui ka tundmused on tasakaalus, võib lahendada hästi dekoratiivseid ülesandeid jne. Eraldi tuleb toetada väljapaistva andega lapsi.

7.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng

Töömaterjalide korjamisel pööratakse tähelepanu loodushoiule ja materjalide kasutamisel peetakse silmas nende kokkuhoidlikkust. Temaatilised joonistused on seotud loodusteemadega ja inimeste tegevusega.

Tööalane karjäär

Temaatilised joonistused ja vestlused, mis on seotud elukutsetega.

Turvalisus

Temaatilised joonistused ja vestlused, mis on seotul liiklusohutusega ja ohtudega olmes.

8. Õpitulemused õppeaasta lõpuks:

3. klassi lõpetaja:

- oskab ohutult kasutada töömaterjale ja –vahendeid;
- teab ja oskab kasutada mitmesuguseid kujutamist- ja kujundamistehnikaid;
- teab ja tunneb piiratud ulatuses kunstikeelt, oskab kunstiteose lihtsas vormis kirjeldada ja oma eelistusi põhjendada;
- teab ja oskab valmistada mahulisi figuure ning mänguasju voolimis- ja jäätmematerjalidest;
- oskab kujutada liikumisasendites figuure tasapinnaliselt;
- peab silmas pildi kompositsioonireegleid;
- oskab luua ja kasutada lihtsamaid fakteure;
- oskab teha kollaaži ja voltida paberit;

- oskab valmistada ja kasutada varju– ja nukuteatri elemente,
- väärtustab enda töödest erinevaid lahendusi;
- märkab kujunduselemente ümbritsevas keskkonnas.

4. KLASS

1. Kunstiõpetuse eesmärgid.

Kunstõpetuse taotluseks on, et õpilane:

- arendab oma vaatlusoskust ja kompimismeelt;
- arendab kujundilist ja ruumilist mõtlemist;
- õpib tundma ja kasutama kunstikeelt;
- oskab käsitseda erinevaid töömaterjale ja –vahendeid;
- teab ja oskab eristada sooje ja külmi toone, nende kontraste;
- oskab edastada meeleolu kujutava tegevuse abil;
- oskab hinnata oma ja teiste töid;
- oskab kujundada lihtsamaid tarbevorme.

Vestlusi kunstist viiakse läbi kunsti– ja kompositsiooniõpetuse tundides 8–10 minuti minuti vältel.

9. Õppesisu.

9.1. Teemad ja alateemad ning põhimõisted.

9.2. Põhilised õppeülesanded (teadmised ja oskused).

Kujutamissoetus.

Figuurid.

Lihtsas liikumisasendis inimese kujutamine vahetu vaatluse järgi. Proportsioonide analüüsimine (ilma liigse teooriaga).

Mitmesugustes liikumisasendites figuuride kujutamine (temaatilise kompositsiooni jaoks) eelneva vaatluse (otsene tegevus, diapositiivid, fotod filmikatkend) ja mälu järgi. Figuuri liikumisasendi leidmine voolimisel või paberist välja rebitud või lõigatud silueti üksikosade kokkuseadmisega või silueti maalimisega või kontuuri joonistamisega (sõltuvalt õpilaste ettevalmistatusest). Miinimumteadmiste omandamine skeleti ehitusest.

Inimeste, loomade ja lindude skitseerimine.

Lindude maalimine kasutades kontrastset tausta.

Taime– ja eluta looduse vormid.

Sagedamini esinevate puude võrdele iseloomulike tunnuste kujutamine (ka oksade kasvamine ruumisügavusse).

Õhkperspektiivi vaatlemine ja dekoratiivse kolmeplaanilise maastiku kujutamine mälu järgi (gussmaal).

Mitmesuguste taimede (päevalill, mais, dekoratiivkapsas), nende üksikosade ja viljade skitseerimine ka ristlõikes.

Plaanilis–dekoratiivse vaikelu maalimine (suuremad aed– ja puuviljad; oksad lehtede, õite ja pungadega).

Tehisvormid.

Silindrikujuliste esemete (vaasid, nõud, ämbrid) skitseerimine erinevais asendeis. Näilise kuju sõltumine silmapiirist.

Ruudu– ja rööpkülikukujuliste pindade perspektivne kujutamine vaatluse järgi (tänav, sirge maantee, väljakud) temaatilise kompositsiooni raames.

Ruumisügavusse suunduvate ühekõrguste või ühelaiuste vormide näilise vähenemise (koondumise) vaatlemine ja kujutamine mälu järgi (puuderida, hoonete esiseinad, elektripostid).

Mitmesuguste esemete, masinate ja seadmete kujutamine temaatilise kompositsiooni raames.

Pinnalis–dekoratiivse vaikelu maalimine (2–3 lihtsa vormiga dekoratiivsest taustastselt eralduvat eset, mis on paigutatud silmapiiri kõrgusele).

Praktilised õppeülesanded:

kujutlemine eelneva vaatluse ja mälu järgi;

kujutamine vahetu vaatluse järgi;

pinnaliselt kujutamine, lähtudes kontuurist (seoses punkti– ja jooneõpetusega), siluetist (seoses värvuste– ja heletumeduseõpetusega);

skitseerimisoskuse arendamine (ka savist modelleerides);

grafiitpliiatsiga joonistamise tehnika õpetamine;

algteadmiste omandamine esemete näiliste muutuste (perspektiivi) kujutamiseks;

lihtsamate valgus–varjunähtuste kujutamine joonega modelleerides;

õhkperspektiivi vaaatlemine ja kujutamine;

proportsioonide mõiste süvendamine;

üldteadmiste omandamine inimese ja skeleti ehitusest;

joonistamine grafiitpliiatsi, viltpliiatsi, pastapliiatsi, pintsli, õlipastelli, ketas– ja kirjutussule ning tusiga;

maalimine kattevärvidega (guass, tempera) pinnaliselt; akvarellidega tugevakontuursele joonistusele märjalt–märja (sulatades).

Kompositsiooniõpetus.

Temaatiline kompositsioon.

Inimeste, looduse ja tehisvormide vaheliste suhete analüüsimine ning kujutamine. Laste tegevuste kujutamine ja liikumises olevate inimeste kujutamine.

Figuuride kujutamine erinevas ruumi sügavuses, rühmitatult ja osaliselt üksteist katvatena.

Inimeste ja loomade kujutamine erinevates paikades (mägedes, metsas, merel, kõrbes).

Erinevate inimeste võrdlemine ja kujutamine (karakterkujud näidenditest); nende meeoleolu edastamine.

Reaalsuses nähtud vormide ja värvuste ümberkujundamine, muutmine. Fantastiliste esemete ja olendite kujutamine.

Dekoratiivne kompositsioon.

Eesti rahvakunstis kasutatud dekoorimotiivide analüüsiv vaatlemine. Pea- ja kõrvalmotiivide eristamine. Sümmeetriliste motiivide kujundamine, rütmiline kordamine 2–4 värvusega (ornamendi kujundamine rahvuslike kindakirjade põhjal ruutvõrgul).

Plakatkirja elementide õppimine. Püst-, rõht-, kald ja kumerjoonte rütmiline reastamine (ketassule ja musta tusi või viltpliiatsiga). Joonte liitmine tähtedeks. Tähekujudest (ka peegelpildis) ribaornamentide kujundamine (rütmitunnetuse arendamiseks).

Paberaplikatsioonide kasutamine ornamendi kujundamisel. Motiivide liitmine ja rühmitamine piiramata pinnal (ornamendi kujundamine dekoratiivkangale).

Struktuurikombinatorika.

Struktuurikombinatorika ülesannete kujundamine paberist, papist rühmatööna Sisselõikega elementide (ruut, ring, poolring, kolmnurk) valmistamine paksemast paberist või papist ja nenede liitmine, sidumine korrastatud kogumiks, dekoratiivseks kompositsiooniks.

Mitmesuguste kujundite moodustamine looduslikest materjalidest (pilliroog, õled), nende kinnitamine liimiga, niidiga, peene traadiga ja neist ehistööde kujundamine. Rippuvate ehistähtede või kõrsehiste kujundamine.

Ruumiliste objektide voolimine savist.

Optiliste illusioonide kujundamine paberpõimtehnikas: a) pinna kujundamine kahe kontrastse toonpaberiga, mida kasutatakse võrdselt ja b) samade toonpaberite põimimine erinevates proportsioonides.

Värvusteõpetus. Värvusteõpetus on põhiliselt seotud kõigi värvidega teostatavate kujutamiseõpetuse, temaatilise ja dekoratiivse kompositsiooni tööülesannetega. Osa tööülesannetest on iseseisvad kompositsioonid.

Meeleolu (helge, ülev, rõõmus, pidulik või masendav, sünge, kurb) väljendamine vastavalt kompositsiooni teemale domineerivalt soojade või külmade, heledate või tumedete, kergete või raskete värvustega.

Värvuste heletumeduse ja vastastikuse mõju lihtsamaid nähtusi.

Värvuste toontooniliste kooskõlade leidmine. Maalimine kahe kromaatilise värviga (mitte täiendpaarid): sinine + punane või sinine + roheline või punane + kollane, neid omavahel erinevates proportsioonides segades ja vajaduse korral kas musta või valget värvi lisades, sõltuvalt värvuste heletumedusest (punane+ kollane ja must; sinine + punane ja valge).

Eenduvate ja taanduvate värvuste kasutamine õhkperspektiivi kujutamisel.

Heletumedusõpetus. Heletumedusõpetus on põhiliselt seotud kujutamiseõpetuse, temaatilise ja dekoratiivse kompositsiooni ülesannetega.

Heletumeduse edasiandmine grafiitpliiatsiga modelleerides. Üksikute lihtsa vormiga (silindriliste) esemete joonistamine, kasutades erineva tugevusega pliiatseid.

Heletumeduse kontrasti abil väljendamine (erineva suurusega tumedad ja heledad pinnad).

Geomeetriline ornament (piiramata pinnal) paberaplikatsiooni-, templitrüki-, sulejoonistuse- või viltpliiatsitehnikas; figuralne kompositsioon linoollõike- või papitehnikas või siluettlõigetes.

Kompositsiooni peaelementide esiletoomine heletumeduse abil, kasutades nii must-valget kui ka mitmesuguseid fakteure vahetoonides (papi trükk, linoollõige).

Punkti- ja jooneõpetus. Punkti- ja jooneõpetus on põhiliselt seotud kujutamiseõpetuse, temaatilise ja dekoratiivse kompositsiooni tööülesannetega. Osa ülesannetest on iseseisvad kompositsioonid.

Pidevate ühejämeduste sirgjoonte tunnetusliku mõju tundmaõppimine (horisontaalsed – vaikus, rahu, paigalolek; vertikaalsed – tärkamine, kasvamine, tunglemine; kaldjooned – kiire laskumine, ka tõusmine, liikumine). Saadud teadmiste kasutamine ühe temaatilise kompositsiooni juures.

Temaatilise kompositsiooni pea- ja kõrvalelementide üksteisest eraldamine mitmesuguste erinevate joonte ja punktidega ning nende liitmise teel kujundatud faktuuriga (viltpliiatsi või ketassule ja tusiga).

Mitmesuguste looduslike materjalide kujutamine graafilise punkti-joone liitmise teel kujundatud faktuuridega (karusnahad, puude oksad, kõrkjad, liivane rand, kalasoomused).

Punkti-joone harjutused valgel, mustal, hallil ja värvilistel alustel (viltpliiatsi, ketassule ja musta tusi või valge guasiga, vahakriipetehnikas).

Põhilised õppeülesanded:

pinnalis-dekoratiivsete figuursete kompositsioonide loomine, kasutades olulise rõhutamiseks vastandlikke vorme (suur-väike, tüse-kõhn), värvusi (hele-tume, soe-külm), heletumedust (must-valge);

süzee-elementide kujutamine rühmitatult ja üksteist osaliselt katvatena;

mõtete, tunnete ja elamuste väljendamine;

meeleolu väljendamine värvuste, heletumeduse ja punkti-joone abil;

pinnaliste ja ruumiliste dekoratiivsete kompositsioonide kujundamine (ka rühmatööna);

eesti rahvakunstile tugineva taimornamendi loomine;

plakatkirja põhielementide tutvustamine;

kompositsioonide loomine koloreeritud sulejoonistus- ja vahakriipetehnikas, akvatusi-, diatüüpia-, paberaplikatsiooni-, papitrükitehnikas ja osaliselt kujutamiseõpetuses kasutatud tehnikates;

kujutamiseõpetuses omandatud teadmiste ja oskuste rakendamine.

Vestlused kunstist.

Ühe originaalse skulptuuri- ja maalikunsti teoste vaatlemine ning analüüsimine. Koopia mõiste selgitamine skulpturis ja maalis. Reproduktsioon. Professionaalne ja isetegevuslik kunst.

Skulptuuri jagunemine ümarplastikaks ja reljeefiks (kindlate paikade ja parkidega seotud),

monumentaalskulptuuriks ja vabaplastikaks. Põhilised skulptuuritehnikad (voolimine, raiaimine, valamine) ja materjalid (savi, kips, kivi, puit, metall, plastmass). Materjal kui oluline väljendusvahend.

Maali jagunemine monumentaalmaaliks (lae- ja seinamaalid) ja tahvelmaaliks.

Tutvumine põhiliste maalitehnikatega (pastell, akvarell, õli, tempera, vitraaz, mosaiik, fresko). nende iseloomulikud jooned ja üldtuntud viljelejad.

Fraafiku müiste ja liigid. Joonistus (süsi, pliiats jt joonistustehnikad) ja paljundustehnika.

Vabagfaafika, raamatugfaafika (raamatuillustratsioon) ja plakatikunst.

Rahvakunsti mõiste ja rahvakunsti peareeglid. Rahvarõivad ja muu tekstiil; ehteid ja muid metallesemeid; näiteid puitehistöödest.

Varemomandatud teadmiste süvendamine ja täiendamine tarbekunsti liikidest: keraamika, nahkehistöö, klaasehistöö, metallehistöö, puitehistöö; tekstiilikunsti tundmaõppimine.

Algteadmiste omandamine eesti kunstist. J.Kõleri ("Ketrja", portreed), A.Weizenbergi "Linda" monument Tallinnas), A.Adamsoni ("Koit ja Hämarik", "Russalka"), J.Koorti ("Eesti

taat"), A. Laikmaa ("Vana talu Läänemaal"), N. Triigi ("Kunstnik Laikmaa portree"), K. Mägi ("Valgjärv"), K. Raua ("Linnuse rajamine"), E. Viiralti ("Lapsed", "Kunstnik K. Raua portree"; "Põrgu"), A. Starkopfi ("Kivilill") teoste vaatlemine ja analüüsimine seoses kunstiliikide ja –zanride tundmaõppimisega. Analüüsida ja meelde jätta ühe skulptori, ühe maalija ja ühe graafiku üks või kaks tööd.

Põhilised õppeülesanded:

teadmiste süvendamine ja täiendamine kujutava kunsti liikidest ja zanridest;
skulptuuriliikide ja skulptuuritehnikate tundmaõppimine;
maaliliikide ja maalitehnikate tundmaõppimine; graafikaliikide tundmaõppimine;
rahvakunsti põhiliste liikide tundmaõppimine;
tarbekunstiliikide tundmaõppimine;
mõistete *originaal*, *koopia*, *reproduktioon* tundmaõppimine;
ühe eesti skulptori, maalija ja graafiku 1–2 teose (koos kunstniku nimega) meeldejätmine.

9.3. Integratsioonivaldkonnad teiste ainetega.

Eesti keelega on kunstiõpetus seotud sõnavara ja kõnekeele rikastamise kaudu. Matemaatikaga on seotud kunstiõpetuses kasutatavate mõistete omandamine ning tasapinnaliste ja ruumiliste geomeetriliste kujundite kasutamine paberitööde ja voolimistööde tegamisel. Loodusõpetusega on seotud loodusnähtuste ja looduses toimuvate muutuste vaatlemine ja kujutamine.

Joonistamine on eeskätt individuaalne töö. Rühmatööna võib valmistada suuremahulisi töid, kus iga lapse leiab rakenduse. Tööülesannete koostamisel arvestab õpetaja õpilaste võimeid ning võib tööülesandeid anda diferentseeritult.

9.3.1. Õppekava läbivate teemade käsitlemine.

Keskkond ja säästev areng

Töömaterjalide korjamisel pööratakse tähelepanu loodushoiule ja materjalide kasutamisel peetakse silmas nende kokkuhoidlikkust. Temaatilised joonistused on seotud loodusteemadega ja inimeste tegevusega.

Tööalane karjäär

Temaatilised joonistused ja vestlused, mis on seotud elukutsetega.

Turvalisus

Temaatilised joonistused ja vestlused, mis on seotul liiklusohutusega ja olmeohtudega.

10. Õpitulemus.

Õpilased peavad:

- oskama valikuliselt kasutada tehnikaid ja kujutamisi viise loominguliseks eneseväljenduseks;
- oskama käsitseda õppekavas lotletud töömaterjale ja –vahendeid;
- tundma abstraktsele vormi– ja värviõpetusele omaseid väljendusvõimalusi;
- tundma keraamilise voolimise ja kujundamise võtteid;
- oskama käsitseda mõningaid kõrgrüki paljundustehnikaid;

– oskama valida, ettevalmistada ja kasutada looduslikke materjale rahvakunstialstes ja kujundamistöodes;
omab ettekujutust visuaalse kunsti liikidest ning nende väljendusvahenditest.

5. KLASS

Uurimine, avastamine, ideede arendamine. (Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine. Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Värv kui väljendusvahend. Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. Kunstiteose sisulised ja vormilised elemendid.)

Pildiline ja ruumiline väljendus. (Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Ümbrus: loodus versus arhitektuur (uuslinn ja puud vms.). Asjad: ühe eseme erinevate osade suhe. Inimene: lihtsad proportsioonireeglid, peamised näoproportsioonid. Goomeetria: kera, silindri, tahuka kujutamine.)

Disain ja keskkond. (Probleemipõhine lähteülesanne. Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksitate ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Märk: märk kui stilisatsioon, piltkiri. Kiri: šrifti ja pildi sidumine tervikuks. Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.)

Meedia ja kommunikatsioon. (Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine. Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Märkide ja sümbolite kasutamine meedias ja reklaamis. Linnaruumi detailide märkide ja kirjade kogumine (pildistamine) ja analüüsimine. Tootereklaam.)

Kunstikultuur. (Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. Eesti ja maailm: konstrueeriv kunst (kubism, juugend, Art Deco ...). Rahvakunst: sõled, kapad, kirstud.)

Materjalid, tehnikad. (Visandamine ja kavandamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine. Digitaalsete tehnikate katsetamine. Maal: monokroomne maalimine (tint jt). Skulptuur: papier-mâché vms. Graafika: papitrükk, mustritega pinnakatmine.)

6. KLASS

Uurimine, avastamine, ideede arendamine. (Uurimuslik ja loov koostöö. Teoste esitlemine, valikute põhjendamine. Kujutamine, väljendamine, kujundamine vaatluse ja mälu järgi. Kavandamine. Pildiruum, ruumilisuse edastamise võtted. Värv kui väljendusvahend. Liikumise kujutamine. Tehnikate loov kasutamine, segatehnikad. Sõnumite ja emotsioonide edastamine, oma tööde võrdlus kunstiajaloo-näidetega.)

Pildiline ja ruumiline väljendus. (Kunstiteoses sisulise ja vormilise eristamine. Kompositsiooni tasakaal, pinge, dominant ja koloriit. Ümbrus: hoonete reinevused ajastute ja funktsioonide

järgi. Asjad: pöördkehad ja teised mahilised esemed. Inimene: inimese liikumisasendid. Geomeetria: eseme jaotamine geomeetrilisteks kehadeks.)

Disain ja keskkond. (Probleemipõhine lähteülesanne. Trükiste, filmide, arvutimängude, koomiksiste ja reklaamide pildikeele ning graafilise disaini kujundusvõtete uurimine ja kriitiline võrdlemine. Keskkonnasõbralik ja loov disain inimese teenistuses. Märk: märk kui sümbol(nt sodiaagi-märgid. Kiri: šrift varjundiga, ruumiline kiri. Foto, digitaalgraafika, video ja animatsiooni kasutamine lähiümbruse uurimisel.)

Meedia ja kommunikatsioon. (Kunstiteoste, arvutimängude, filmide, reklaamide jne vaatlemine, nende üle arutlemine, kirjeldamine, eelistuste põhjendamine. Liikumisillusiooni teke. Piltide, teksti, heli ja liikumise koosmõju. Valgus, vari ja värv objekti vormi edasiandmisel. Vormimuutusest tulenev tähnduse muutus.)

Kunstikultuur. (Kunstiteose analüüs. Kunstiürituste, kaasaegse kunsti näituste külastamine ja nähtu mõtestamine. Erinevad mineviku ja nüüdiskunsti tuntumad teosed Eestis ja mujal maailmas, kultuuride iseärasused. Eesti ja maailm: kunst käsikäes ajalootunniga (kauged kultuurid, antiik ...). Rahvakunst: taluarhitektuur.)

Materjalid, tehnikad. (Visandamine ja kavandamine. Eksperimenteerimine kujutamise reeglitega. Ruumilise kompositsiooni, mudeli või maketi valmistamine. Digitaalsete tehnikate katsetamine. Maal: segatehnikad. Skulptuur: materjalide kombineerimine. Graafika: sügavtrükk, heledusnüansid mustvalges graafidijoonistuses.)

III kooliaste

Kooliastme õpitulemused

III kooliastme õpitulemused kajastavad õpilase head saavutust.

Põhikooli lõpetaja:

- 1) tunnetab ja arendab teadlikult oma kunstialaseid võimeid; loovülesannetes leiab erinevaid lahendusvariante ja isikupäraseid teostusvõimalusi, esitleb tulemusi ning põhjendab valikuid;
- 2) kasutab ideest lähtudes sihipäraselt mitmekesiseid visuaalseid väljendusvahendeid. Kasutab kunsti õppides ning loovas praktikas tehnoloogiavahendeid;
- 3) tunneb Eesti ja maailma kultuuripärandi olulisi kunstiteoseid. Võrdleb eri ajastute kunsti näiteid, kirjeldades ning mõtestades sõnumite, väljendusvahendite ja hinnangute muutumist kultuuriajaloo vältel;
- 4) analüüsib looduslikke ja tehiskeskkondade objekte ning nende vahelisi seoseid ökoloogilisest, esteetilisest ja eetilisest vaatepunktist. Mõistab disaini kui protsessi, mille eesmärgiks on leida probleemile uus ja parem lahendus;
- 5) kasutab visuaalse kommunikatsiooni vahendeid, arutleb pildikeele kultuuriliste märkide üle;
- 6) teadvustab kunsti rolli ühiskonnas. Seostab omavahel kultuuri, ühiskonna ning teaduse ja tehnoloogia arengut;
- 7) mõistab, et nüüdiskunst väljendub paljudes erinevates meediumites ja kõnetab vaatajat laias teemade ringis.

Õppesisu ja –tegevus

7. klass

Uurimine, avatamine, ideede arendamine. (Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika). Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis. Kunstiteose vorm ja kompositsioon, materjalid, tehnika, ümbrus (kontekst), sõnum jne.)

Pildiline ja ruumiline väljendus. (Teatud kujutamismetodite ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil). Kunstiteosed, –stiilid ja lood inspiratsiooniallikana. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. Ümbrus: tänav, taluõu jne (maja välisdetailid). Asjad: ruumi kolm mõõdet. Inimene: inimene perspektiivis, pea rakursis, näo detailid. Geomeetria: geomeetriline kujund sümbolina.)

Disain ja keskkond. (Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp ja teised mõisted. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilised. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Märk: geomeetriliste kehade, märkide, kujundite ja värvide mitmetähenduslikkus. Kiri: omaloodud šrifti kujundamine. Pildikeel. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.)

Meedia ja kommunikatsioon. (Linnakeskkond. Tekstid linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse. Teose muutmine mõjusamaks peegelduse, perspektiivi, illusiooni või muu võttega.)

Kunstikultuur. (Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja. Eesti ja maailm: keskajast barokini; rahvakunst: käise-, vöö- jt kirjad.)

Materjalid, tehnikad. (Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine. Maal: maalimine erinevatele materjalidele. Skulptuur: paberskulptuur ilma liimita. Graafika: trükigraafika ja värvi- ja viltpliiatsite ühendamine.)

8. klass

Uurimine, avatamine, ideede arendamine. (Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstraherimine, deformeerimine jne. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaalgraafika). Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis. Kunstiteosed ja stiilid, lood ja sündmused uue teose loomise lähtepunktina.)

Pildiline ja ruumiline väljendus. (Teatud kujutamismetodite ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil). Kunstiteosed, –stiilid ja lood inspiratsiooniallikana. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. Ümbrus: realistlik maastikumaal, veekogu; asjad: iseseisev natüürmordi koostamine,

vaatluspunkti valik; inimene: meeleolu väljendus poosiga, kiirskitseerimine; geomeetria: kompositsiooni rajamine geomeetrilistele kujunditele.)

Disain ja keskkond. (Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp ja teised mõisted. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Märk: Märgi tähenduse muutus ajaloos. Firmamärk. Kiri: šrift raamatus, plakatil, reklaamis vm. Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.)

Meedia ja kommunikatsioon. (Linnakeskkond. Tekstid linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse. Korduvuse mõju. Mustrid.)

Kunstikultuur. (Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja. Eesti ja maailm: 19. saj stiilid, modernism. Rahvakunst: etnograafia ja tänapäev.)

Materjalid, tehnikad. (Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide, tehnikate ja väljendusvahendite valimine. Maal: klaasimaal, fresco jms. Skulptuur: skulptuur liigse eemaldamisega (penoplast vms. Graafika: erinevate graafikaliikide katsetused.)

9. klass

Uurimine, avatamine, ideede arendamine. (Kujutamise viisid: stiliseerimine, abstrahheerimine, deformeerimine jne. Mäng vormi, reeglite ja tähendustega. Teksti ja pildi koosmõju. Digitaalsete tehnoloogiate kasutamine loovtöodes (foto, video, animatsioon, digitaagraafika). Tehnoloogia ja kunst. Keskkond ja kunst. Kommunikatsioon kunstis. Väljendusvahendite valik vastavalt ideele, otstarbele ja sihtgrupile.)

Pildiline ja ruumiline väljendus. (Teatud kujutamismenetluste ja tehnikate teadlik valik (isiklik stiil). Kunstiteosed, –stiilid ja lood inspiratsiooniallikana. Kadreerimine, pildiplaanid, detailid. Ümbrus: loodus detailides, maja siseruum. Asjad: deformatsioon (nt kubism, ekspressionism) mõju suurendamiseks. Inimene: mitu figuuri suhtlemas, käed. Geomeetria: arhitektoonika, moodulsüsteemid.)

Disain ja keskkond. (Sihtrühmapõhine lähteülesanne. Disaini liigid. Ergonoomika, moodul-süsteemid, sihtgrupp ja teised mõisted. Looduslikud ja tehiskeskkonnad. Arhitektuuri ja disaini funktsionaalsus, ökoloogilisus, esteetilisus ja eetilisus. Praktiline disainiprotsess probleemi püstitusest lahendi leidmiseni. Märk: mäng sümbolitega, logo. Kiri: pidulik kiri (nt kalligraafia). Erinevate meediumite väljendusvahendite rakendamine ainesiseselt ja lõimimisel teiste ainetega.)

Meedia ja kommunikatsioon. (Linnakeskkond. Tekstid linnaruumis. Metafoorid reklaamis. Infootsing erinevatest teabeallikatest. Digitaalne pilditöötlus. Originaal, koopia, reproduktsioon. Foto ajaloolise dokumendina. Autorikaitse. Ruumilisus ja ruumilisuse illusioon (3D efekt, stereonägemine jms.)

Kunstikultuur. (Kaasaegse kunsti suunad ja teemad. Kunstiga seotud elukutsed. Muuseumide, näituste ja kunstisündmuste külastamine ja arutelud, kunstiterminoloogia kasutamine. Kunsti liigid. Erinevate kultuuride tuntumate teoste näiteid. Kunstiteoste säilitamine. Kunst kui ühiskonna, teaduse ja tehnoloogia arengu peegeldaja. Eesti ja maailm: protsessuaalne kunst, kunstide süntees– tänapäev. Rahvakunst: rahvuslik ja rahvalik.)

Materjalid, tehnikad. (Uurimuslikud ja loovad ülesanded, individuaalsed ja rühmatööd. Tulemuse esitlemine. Ideest ja eesmärgist lähtuvalt materjalide , tehnikate ja väljendusvahendite valimine. Maal: lahustid, lakid jt. , õlimaal, graffiti. Skulptuur: materjali valik lähtuvalt teemast ja soovist. Graafika: graafika+kollaaž jt segatehnikad.)

11. Füüsiline õpikeskkond

1. Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus on 500 lux päevavalgusspektriga valgustus tööpinnal, vesi/kanalisatsioon, reguleeritava kõrgusega molbertid koos joonistusalusustega, tööde kuivatamise, hoiustamise ja eksponeerimise võimalused ning projektsioonitehnika.

2. Kool tagab kooli õppekava järgi kunstitundideks foto– ja videokaamerate, skanneri ja printeri ning internetiühendusega arvutite kasutamise võimaluse. Samuti võimaldab kool vajalikud kunstivahendid ja –materjalid.

12. Muusika

Õppeaine sisu

1. KLASS

12.1. Muusikateooria

Muusikalise kirjaoskuse arendamine

Lõpumärk, kordusmärk, noodijoonestik, noodid joonel ja vahes, noodipea ja noodivars.

Takt, taktimõõt, taktijoon. Astmed so.mi–ra–jo noodijoonestikul. JO– võti.

Muusikalised väljendusvahendid

Helide pikkused, rütmid. Ta, ti–ti, ta–a, paus.

Helide kõrgused– meloodia. Astmete SO– MI–RA– JO tundmaõppimine ja astmemudelite SO– MI–RA–JO jne. Tajumine kuulmise, käemärkide ja rütmistatud astmenoodi järgi.

Dünaamikamärgid vaikne ja valjult, valjenedes ja vaibudes.

Meetrum, pulss, tempo. Dirigeerimine 3–osalises taktimõõdus.

Lõiming

Matemaatika– taandamine, arvutamine.

Eesti keel– hääliku pikkused. diktsioon

iPad Rhythm Repet, Music Instruments.

12.2. Laulmine, muusika kuulamine ja muusikalugu.

Lõiming

Loodus ja inimeseõpetus: mina ja minu pere.

Eesti keel– intonatsiooni ja tempo valik, teksti selgus.

Laul– salm, refrään. Helilooja, luuletaja. Eesti rahvalaul– regilaul, rahvakalendri tähtpäevad. Laulumängud.

Õpitulemused:

- Osaleb meeleldi muusikalises tgevuses.
- Mõistab helivältuste, rütmihfiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes.
- Mõistab 2– ja 3–osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerimisel.
- Tajub ja õpib laulma astmemudeleid SO–MI, SO–MI–RA, .SO–MI– SO–RA–SO–MI–JO, jne erinevates kõrgustes.
- Mõistab JO– võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes.
- Mõistab muusikaliste oskussõnade tähendust: meetrum, takt– taktimõõt– taktijoon, kordus– ja lõpumärk, noodijoonestik– joonel vahes, noodipea ja noodivars, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana.
- Koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill,, orkester, helilooja, sõnade autor– luulutaja.
- Muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, järelmäng.
- Rütm, meloodia, tempo, vaikselt, valjult– piano–forte, volt tähendus.
- Kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.
- Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone.

12.3. Praktiline musitseerimine.

Laulmine

Eakohased laste–, mängu–ja mudellaulud.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeolelu mõistmine ja väljendamine laulmisel.

Muusikaline liikumine

Muusika sisu , meeolelu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeolelu mõistmine ja väljendamine pillimängus.

Lihtsamate pillide valmistamine–võilillepill, pajupill, lehepill.

Omalooming– improvisatsioon.

Lihtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improvisatsioon astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeleolu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeleolu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhejendamine. Muusika meeleolu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus, muusikalises liikumises;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha–, rütmi– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- tantsib eesti laulu– ja ringmänge;
- Kasutab keha– rütmi – ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab meloodiat käemärkide ja astmetetrepil ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laste–, mängu– ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. Regilaule, teab peast kooliastme ühislause „Eesti hümn– Pacius,
- lastelaule „Lapsed tuppa“ „Mu koduke“ „Oh, kuusepuu“ ;
- osaleb meeleldi muusikalises tegevustes laulmises, pillimängus, muusikakuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning ühe– ja/või kahehäälses koorikoolis;
- laulab meloodiat käemärkide, astmetrepi või noodipildi järgi;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- rakendab pillimängu kaasmängudes;
- kasutab muusikalis teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

- väärtustab enese ja teiste loomingut.

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teietega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- Sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- Emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
- Arvutiõpetus – infokanalite kasutamise oskust;
- Kirjandusest lähtudes vaadeledakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja fimikunstis;
- Loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
- Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- Käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- Kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni;
- Palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jm.

2. KLASS

12.4. Muusikateooria

Muusikalise kirjaoskuse arendamine

Lõpumärk, kordusmärk, noodijoonestik, noodid joonel ja vahes, noodipea ja noodivars.

Takt, taktimõõt, taktijoon. JO– võti. Fermaat, ostinato.

Muusikalised väljendusvahendid

Helide pikkused, rütmid. Ta, ti–ti, ta–a, ta–a–a, ta– paus.

Helide kõrgused– meloodia. Astmete SO– MI–RA– JO –LE , alumise SO ja RA tundmaõppimine ja astmemudelite SO–MI–RA–JO jne. tajumine kuulmise, käemärkide ja rütmistatud astmenoodi järgi.

Dünaamikamärgid. Meetrum. Tempo. Dirigeerimine 2- ja 3-osalises taktimõõdus.

Kehapill, rütmipillid ja plaatpillide õpetus. Eesti rahvapillid ja kandleõpetus.

Lõiming

Matemaatika– mõõtühikute vahelised seosed

Eesti keel– hääliku pikkused. Diktsioon. Kirjutamine, tehnika arendamine.

iPad Music Instruments

12.5. Laulmine, muusika kuulamine ja muusikalugu.

Laul– salm, refrään.

Helilooja, luuletaja.

Kehapill, rütmipill, rahvapill.

Eesti rahvalaul– regilaul, rahvakalendri tähtpäevad. Laulumängud.

Laulu– ja tantsupidu, rahvariided.

Heliloojad R.Pajusaar, P.Pajusaar, G.Ernesaks

Lõiming

Loodus ja inimeseõpetus: inimene, mina ja sõbrad.

Eesti keel– liisusalm

Kunsti– tööõpetus– rahvariided, värvid, mustrid.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tgevuses.
- mõistab helivõltuste, rütmihfiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes.
- mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerimisel.
- tajub ja õpib laulma astmemudeleid SO–MI, SO–MI–RA, .SO–MI– SO–RA–SO–MI–LE–JO, jne erinevates kõrgustes.
- mõistab JO– võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes.
- mõistab muusikaliste oskussõnade tähendust: meetrum, takt– taktimõõt– taktijoon, kordus– ja lõpumärk, noodijoonestik– joonel vahes, noodipea ja noodivars, astmetrepp, punkt noodivõltuse pikendajana. Koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill,, orkester, dirigent, helilooja, sõnade autor– luulutaja. Muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, järelmäng, rütm, meloodia, tempo, latern, volt., vali–vaikne, piano–forte. Kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.
- Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone.

12.6. Praktiline musitseerimine.

Laulmine

Laste–, mängu– ja mudellaulud.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeleolu mõistmine ja väljendamine laulmisel.

Muusikaline liikumine

Muusika sisu, meeleolu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeleolu mõistmine ja väljendamine pillimängus.

Lihtsamate pillide valmistamine–võilillepill, pajupill, lehepill.

Omalooming– improvisatsioon.

Lihtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improviseerimine astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeleolu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeleolu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhejendamine. Muusika meeleolu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus, muusikalises liikumises;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha–, rütmi– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;
- tantsib eesti laulu– ja ringmänge;
- Kasutab keha– rütmi – ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;

- laulab meeloodiat käemärkide ja astmetetrepil ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laste–, mängu—ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. Regilaule, teab peast kooliastme ühislause „Eesti hümn–Pacius,
- lastelaule „Oh, kuusepuu“, „Läbi lume sahiseva“, „Jõulud jõudvad“. „Koolivalss“.
- osaleb meeleldi muusikalises tegevustes laulmises, pillimängus, muusikakuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning ühe– ja/või kahehäälses koorikoolis;
- laulab meloodiat käemärkide, astmetrepil või noodipildi järgi;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- rakendab pillimängu kaasmängudes;
- kasutab muusikalis teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- väärtustab enese ja teiste loomingut.

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teistega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- Sotsiaalsuhtest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- Emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
- Arvutiõpetus–infokanalite kasutamise oskust;
- Kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja filmikunstis;
- Loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
- Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- Käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist(loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad):

- Kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist;
- Palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jm.

3. KLASS

12.7. Muusikateooria

Muusikalise kirjaoskuse arendamine

Lõpumärk, kordusmärk, noodijoonestik, noodid joonel ja vahes, noodipea ja noodivars.

Takt, taktimõõt, taktijoon. JO– võti. Fermaat, ostinato.

Muusikalised väljendusvahendid

Helide pikkused, rütmid. Ta, ti–ti, ta–a, ta–a–a, paus., tiri–tiri, tai–ri.

Helide kõrgused– meloodia. Astmete SO– MI–RA– JO –LE– NA– **DI–JO** tundmaõppimine ja nendest astmemudelite SO–MI–RA–JO.DI–JO.NA–LE jne. Kinnistamine ja tajumine kuulmise, käemärkide ja rütmistatud astmenoodi järgi.

Dünaamikamärgid: crescendo ja diminuendo. Mezzoforte– mezzopiano. Meetrum.

Dirigeerimine 2– ja 3–osalises taktimõõdus. Tempo.

Vokaal– ja instrumentaalmuusika: Solist– soolo, duett–duo, ansambel, koor, orkester. Kooriliigid.

3–osaline lihtvorm.

12.8. Laulmine, muusika kuulamine ja muusikalugu.

Laul– salm, refrään.

Helilooja, luuletaja.

Muusikazanrid: menuett, marss, polka, valss ja nende eristamine kuuldeliselt.

Kehapill, rütmipill, rahvapill. rahvakalendri tähtpäevad.

Heliloojad G.Ernesaks, M.Härma, A.Pärt, W.A.Mozart. O.Ehala, J.S.Bach, P.Tsaiovski.

Luuletajad L.Tungal, Henno Kõo

Vokaal– ja instrumentaalmuusika. Ooper, ballett.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses.
- mõistab heliväljuste, rütmihfiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes.

- mõistab 2- ja 3-osalise taktimõõdu tähendust ning arvestab neid musitseerimisel.
- tajub ja õpib laulma astmemudeleid SO–MI, SO–MI–RA, .SO–MI– SO–RA–SO–MI–LE–JO–NA–DI–ülemine JO jne erinevates kõrgustes.
- mõistab JO– võtme tähendust ning kasutab seda noodist lauldes.
- mõistab muusikaliste oskussõnade tähendust: meetrum, takt– taktimõõt– taktijoon, kordus– ja lõpumärk, noodijoonestik– joonel vahes, noodipea ja noodivars, astmetrepp, astmeredel, punkt noodivältuse pikendajana. Koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, orkester, dirigent, helilooja, sõnade autor– luulutaja. Muusikapala, salm, refrään, kaasmäng, eelmäng, vahemäng, järelmäng, rütm, meloodia, tempo, latern, volt, piano–forte, mezzopiano– mezzoforte, crescendo– diminuendo. Kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse teadmisi.
- Teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone.

12.9. Praktiline musitseerimine.

Laulmine

Eakohased laste–, mängulaulud, mudellaulud.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeoleu mõistmine ja väljendamine laulmisel.

Muusikaline liikumine

Muusika sisu, meeoleu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeoleu mõistmine ja väljendamine pillimängus.

Lihtsamate pillide valmistamine–võilillepill, pajupill, lehepill.

iPad– Guitar, Virtuoso, Rhythm Repeat, Musical Instruments.

Omalooming– improvisatsioon.

Lihtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improviseerimine astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeoleu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeoleu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhjendamine. Muusika meeoleu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;

- loob lihtsaid rütmilisi kaasmäng keha–, rütmi– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; tantsib eesti laulu– ja ringmänge;
- kasutab keha– rütmi – ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meelolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab meeloodiat käemärkide ja astmetetrepil ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laste–, mängu– ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. regilaule, teab peast kooliastme ühislause „eesti hümn– pacius, lastelaule „oh, kuusepuu“ , „läbi lume sahiseva“, „ jõulud jõudvad“. „koolivalss“.
- osaleb meeleldi muusikalises tegevustes laulmises, pillimängus, muusikakuulamise ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning ühe– ja/või kahehäälses koorikoolis;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kasutab muusikalis teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;
- väärtustab enese ja teiste loomingut.

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teietega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- sotsiaalsuhtest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
- arvutiõpetus–infokanalite kasutamise oskust;

- kirjandusest lähtudes vaadeledakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja fimikunstis;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
- matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni;
- palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jm.

4. KLASS

12.10. Muusikateooria

Muusika väljendusvahendid

Meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämbr, vorm.

Muusikalise kirjaoskuse arendamine.

Heliaad: duur– moll, kolmkõla, põhiaste. Pide– ja sidekaar. Klaviatuur– oktaavid. Tähtnoodid. Loominguline eneseväljendus omandatud teadmisi kasutades.

Muusika kuulamine ja muusika lugu

Koor, orkester, dirigent, koorijuht. Hääleliigid, kooriliigid. Pillirühmad– klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, rahvapillid.

Heliloojad: L. van Beethoven, P. Tšaikovski, Marc–Antoine Charpentier, V. Tormis, H. Hindpere, Camille Saint–Saens, J. Trump, R. Eespere, A. Pärt, R. Puur, A. Oit, Ü. Vinter, K. A. Hermann, P. Rips–Laul, R. Rodgers

Õpitulemused:

- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- kasutab üksi ja koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi;
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat (koloratuursopran, sopran, alt, kontraalt, kontratenor, tenor, bariton, bass), kooriliike (poiste–, laste–, nais–, mees– ja segakoori.) tunneb koore ja dirigente kodukohas. Teab eesti parimaid dirigente ja koore;
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid) rahvapillid ja sümfooniaorkesterit;
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ja põhjendab oma arvamust kasutades õpitud muusikalist sõnavara;
- teadvustab muusikateose autorikaitse vajalikkust;
- mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid

muusikalistes tegevustes: ti–tiri, tiri–ti, tai–ti, tervetakti paus ja 2–l. paus, y ti, neljalöögiline noot;

- mõistab taktimõõtude 2/2, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab musitseerimisel;
- mõistab duur– moll helilaadi ja arvestab musitseerimisel;
- mõistab viiulivõtme tähendust ja tunneb muusikalist tähestikku.
- Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - Eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur–helillaad, moll– helillaad, kolmkõla, põhiheli. Absoluutsed helikõrgused (tähtnoodid).
 - Vokaalmuusika, soololaul, instrumentaalmuusika, koorilaul, interpreet– pianist, organist, improvisatsioon.
 - Tämbel, hääleliigid– sopran, alt, tenor, bariton, bass. Pillirühmad: klav–, keel–, puhk– ja löökpillid, rahvapillid.
 - Tempo: ritenuto, accelerando. Dünaamika– crescendo, diminuendo, pianissimo fortissimo, piano forte, mezzopiano mezzoforte.

Arutleb ja avaldab oma arvamuse muusikaelamuste kohta suuliselt, kirjalikult või mõnel muul looval viisil.

Kasutab arvamust väljendades õpitud muusikalist oskussõnavara.

12.11. Praktiline musitseerimine

Laulmine

Eakohased laulud.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeolelu mõistmine ja väljendamine laulmisel.

Muusikaline liikumine

Muusika sisu, meeolelu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeolelu mõistmine ja väljendamine pillimängus.

Lihtsamate pillide valmistamine–võilillepill, pajupill, lehepill.

iPad– Guitar, Virtuoso, Rhythm Repeat, Musical Instruments.

Omalooming– improvisatsioon.

Lhtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improviseerimine astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeolelu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeolelu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhjendamine. Muusika meeolelu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmäng keha–, rütmi– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; tantsib eesti laulu– ja ringmänge; Kasutab keha– rütmi – ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meelolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab meeloodiat käemärkide ja astmetetrepil ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laste–. mängu– ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. Regilaule, teab peast kooliastme ühislaule „Eesti hümn– Pacius, lastelaule „Oh, kuusepuu“, „Läbi lume sahiseva“, „Jõulud jõudvad“. „Koolivalss“.
- osaleb meeleldi muusikalises tegevustes laulmises, pillimängus, muusikakuulamise ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning ühe– ja/või kahehäälses koorikoolis;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kasutab muusikalis teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teietega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- Sotsiaalsuhtlusest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;

- emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
 - arvutiõpetus–infokanalite kasutamise oskust;
 - kirjandusest lähtudes vaadeledakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja fimikunstis;
 - loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
 - väärtustab enese ja teiste loomingut.
-
- Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
 - käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
 - kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordinatsiooni;
 - palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jm.

5. KLASS

12.12. Muusikateooria

Muusika väljendusvahendid

Meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, harmoonia.

Muusikalise kirjaoskuse arendamine.

Helilaad: duur– moll, kolmkõla, põhiaste ehk toonika. Pide– ja sidekaar. Klaviatuur– oktaavid. Tähtnoodid.

Loominguline eneseväljendus omandatud teadmisi kasutades.

Muusika kuulamine ja muusika lugu

Koor, orkester, dirigent, koorijuht. Hääleliigid, kooriliigid. Pillirühmad– klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, rahvapillid. Rahvatantsud.

Muusikal: eesti lastemuusikalid

Heliloojad: A. Vivaldi, J. Sibelius, R. Rannap, Ü. Vinter, J. Brahms, J. Trump, M. Ravel, T.

Mägi, C. Orff, N. Rimski–Korsakov, G. Bizet, S. Prokofjev, E. Grieg, W.A. Mozart, J.

Masserndet, J. S. Bach, E. Kapp, R. Eespere, T. Voll, R. Pajusaar, O. Ehala, K. Tünnpu, L.

Cohen, L van Beethoven, G. Ernesaks, I. Stravinski, M. Mussorgski, R. Kull, A. Mattiisen, M.

Härma, E. Tubin, M. Lüdig, Fr. J. Haydn, P.I. Tsaikovski V. Tormis, H. Hindpere, A.Oit, K.

A. Hermann, P.Rips–Laul, P. Pajusaar.

Õpitulemused:

- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid)
- kasutab üksi ja koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi

- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat (koloratuursopran, sopran, alt, kontraalt, kontratenor, tenor, bariton, bass), kooriliike (poiste–, laste–, nais–, mees– ja segakoori) tunneb koore ja dirigente kodukohas. teab eesti parimaid dirigente ja koore.
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid,) rahvapille ja sümfooniaorkestrit.
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ja põhjendab oma arvamust kasutades õpitud muusikalist sõnavara.
- teadvustab muusikateose autorikaitse vajalikkust
- mõistab allolevate helivältuste , rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: ti–tiri, tiri–ti, tai–ti, tervetakti paus ja 2–l. paus, ti, neljalöögiline noot.
- mõistab taktimõõtude 2/2, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab musitseerimisel. mõistab 3/8, 6/8 ja 6/8, 5/8 taktimõõtude tähendusi.
- mõistab duur– moll helilaadi ja arvestab musitseerimisel.
- mõistab viiulivõtme tähendust ja tunneb muusikalist tähestikku.
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - Eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur–helilaad, moll– helilaad, kolmkõla, põhiheli. Absoluutsed helikõrgused (tähtnoodid), helistik–C–a, G–e, F–d. Kõrgendus– ja madaldusmärgid. Bekarr.
 - Vokaalmuusika, soololaul, instrumentaalmuusika, koorilaul, interpreet– pianist, organist, improvisatsioon.
 - Tämbel, hääleliigid– sopran, alt, tenor, bariton, bass. Pillirühmad: klahv–, keel–, puhk– ja löökpillid, rahvapillid.
 - Tempo: largo, adagio, andante, moderato, allegro, vivo, presto, ritenuto, accelerando, rubato, a tempo.
 - Dünaamika– crescendo, diminuendo, pianissimo fortissimo, piano forte, mezzopiano mezzoforte.
- Arutleb ja avaldab oma arvamuse muusikaelamuste kohta suuliselt, kirjalikult või mõnel muul looval viisil.
- Kasutab arvamust väljendades õpitud muusikalist oskussõnavara.

12.13. Praktiline musitseerimine

Laulmine

Eakohased laulud.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeolelu mõistmine ja väljendamine laulmisel.

Muusikiline liikumine

Muusika sisu , meeolelu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeleolu mõistmine ja väljendamine pillimängus.

iPad– Guitar, Virtuoso, Rhythm Repeat, Musical Instruments.

Omalooming– improvisatsioon.

Lihtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improviseerimine astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeleolu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeleolu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhjendamine. Muusika meeleolu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmäng keha– ,rütm– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; tantsib eesti laulu– ja ringmänge; Kasutab keha– rütmi – ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab meloodiat käemärkide ja astmete ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laste–. mängu—ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. Regilaule, rahvalikke laule, teab peast kooliastme ühislause Eesti Vabariigi hümn–F. Pacius, , Kuusalu Kooli valss–L. Kadajas, Eesti lipp–E. Võrk, Kas tunned maad?–J. Berad, Kungla rahvas–K. A. Hermann, Mu isamaa armas–saksa rhl.,Meil aiaäärne tänavas–eesti rhl., Püha õõ–F. Gruber
- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning ühe– ja/või kahehäälses koorikoolis;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kasutab muusikalis teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;

- kirjeldab muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teistega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- Sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
- arvutiõpetus–infokanalite kasutamise oskust;
- kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja filmikunstis;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis–, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
- väärtustab enese ja teiste loomingut.
- Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
- käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist (loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad);
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, mootorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist;
- palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid (kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jm.

6. KLASS

12.14. Muusikateooria

Muusika väljendusvahendid

Meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, vorm.

Muusikalise kirjaoskuse arendamine.

Helilaad: duur– moll, kolmkõla, põhiaste ehk toonika. Pide– ja sidekaar. Klaviatuur– oktaavid. Tähtnoodid.

Loominguline eneseväljendus omandatud teadmisi kasutades.

Muusika kuulamine ja muusika lugu

Rahvuslik ärkamisaeg, Esimene Üldlaulupidu 1869, Tartus

20.saj. levimuusika loojad

Öölaulupeod.

Euroopa rahvaste muusika: Soome, Rootsi, Norra; Saamid, Läti, Leedu, Venemaa, Austria, Saksamaa, Ungari, Poola, Suurbritannia, Iirimaa.

Koor, orkester, dirigent, koorijuht. Hääleliigid, kooriliigid. Pillirühmad– klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, rahvapillid.

Heliloojad: P.I. Tšaikovski, A. Kunileid, F.R. Saebelman, K. A.Q. Hermann M. Härma, A. Läte, M. Lüdig, R. Tobias, K. Törnpu, M. Saar, C. Kreek, G. Ernesaks, H. Eller, V. Tormis, R. Eespere, A. Pärt, Erkki–S. Tüür A. Oit, R. Valgre, V. Ojakäär, R. Rannap, K. Kikerpuu, U. Naissoo, A. Mattiisen, P. Rips–Laul, J. Sibelius, A. Mellnäs, B. Anderson, B. Ulvaeus, E. Grieg, R. Pauls, V. Miškinis, D. Šostakovitš, W. A. Mozart, Fr. J. Haydn, J. Strauss, J.S. Bach, L. van Beethoven, J. Brahms, F. Liszt, I. Kalman, B. Bartok, Fr. Chopin, K. Penderecki, H. Purcell, B. Britten, A. L.L. Webber, J. Lennon, P. McCartney, J. Trump, T. Voll

Õpitulemused:

- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid)
- kasutab üksi ja koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat (koloratuursopran, sopran, alt, kontraalt, kontratenor, tenor, bariton, bass), kooriliike (poiste–, laste–, nais–, mees– ja segakoori.) tunneb koore ja dirigente kodukohas. teab eesti parimaid dirigente ja koore.
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid,) rahvapille ja sümfooniaorkestrit.
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ja põhjendab oma arvamust kasutades õpitud muusikalist sõnavara.
- teadvustab muusikateose autorikaitse vajalikkust
- mõistab allolevate helivõtete, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: ti–tiri, tiri–ti, tai–ti, tervetakti paus ja 2–l. paus, ti, neljalöögiline noot.
- mõistab taktimõõtude 2/2, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab musitseerimisel. mõistab 3/8, 6/8 taktimõõtude tähendusi.
- mõistab duur– moll helilaadi ja arvestab musitseerimisel.
- mõistab viiulivõtme tähendust ja tunneb muusikalist tähestikku.
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - Eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur–helilaad, moll– helilaad, kolmkõla, põhiheli. Absoluutsed helikõrgused (tähtnoodid), helistik–C–a, G–e, F–d, D–b.
 - Vokaalmuusika, soololaul, instrumentaalmuusika, koorilaul, interpret– pianist, organist, improvisatsioon.
 - Tämbel, hääleliigid– sopran, alt, tenor, bariton, bass. Pillirühmad: klahv–, keel–, puhk– ja löökpillid, rahvapillid.

- Tempo: largo, adagio, andante, moderato, allegro, presto, ritenuto, accelerando. Dünaamika– crescendo, diminuendo, pianissimo fortissimo, piano forte, mezzopiano mezzoforte.
- Arutleb ja avaldab oma arvamuse muusikaelamuste kohta suuliselt, kirjalikult või mõnel muul looval viisil.
- Kasutab arvamust väljendades õpitud muusikalist oskussõnavara.

12.15. Praktiline musitseerimine

Laulmine

Eakohased laulud.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeleolu mõistmine ja väljendamine laulmisel.

Muusikaline liikumine

Muusika sisu, meeleolu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeleolu mõistmine ja väljendamine pillimängus.

iPad– Guitar, Virtuoso, Rhythm Repeat, Musical Instruments.

Omalooming– improvisatsioon.

Lihtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improviseerimine astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeleolu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeleolu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhjendamine. Muusika meeleolu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmäng keha–, rütmi– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; tantsib eesti laulu– ja ringmänge; Kasutab keha– rütmi – ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;

- väljendab pillimängus muusika sisu ja meelolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab meloodiat käemärkide ja astmete ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laste–. mängu—ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. Regilaule, teab peast kooliastme ühislause „Eesti hümn–Pacius, “Kuusalu kooli valss“, Eesti lipp.
- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning ühe– ja/või kahehäälses koorikoolis;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kasutab muusikalis teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teistega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- Sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
- emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
- arvutiõpetus–infokanalite kasutamise oskust;
- kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja filmikunstis;
- loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulumis–, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
- väärtustab enese ja teiste loomingut.
- Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);

- käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist(loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad):
- kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist;
- palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid(kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jm.

7. KLASS

12.16. Muusikateooria

Muusika väljendusvahendid

Meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, harmoonia, vorm: 2–,3–osaline lihtvorm, rondo, variatsioon.

Heli omadused–kaja.

Muusikalise kirjaoskuse arendamine.

Helilaad: duur– moll, kolmkõla, põhiaste ehk toonika. Pide– ja sidekaar. Klaviatuur– oktaavid. Tähtnoodid. intervall

Loominguline eneseväljendus omandatud teadmisi kasutades.

Muusika kuulamine ja muusika lugu

Pillirühmad– keelpillid, löökpillid, puhkpillid: puu– ja vaskpillid, rahvapillid.

Traditsioonid ja maailma rahvaste muusika: Araabia, Juudid, Austraalia, Hiina, Jaapan, India, Indoneesia, Bali ja Jaava saar.

Heliloojad:R. Valgre, O. Lassus, J. Cage, S. Reich, K. Kikerpuu, N. Paganini, N. Rimski–Korsakov, H. Berlioz, B. Bartok, P. Tšaikovski, S. Prokofjev, R. Eespere, Cl. Debussy, Fr. J. Haydn, G. Rossini, A. Hatšaturjan, A. Dvorak, C. Nielsen, Camille Saint–Saens, G. Shearing, R. Štšedrin, C. Orff, Erkki–S. Tüür, E. Glennie, P.Vähi, J. S. Bach, I. Anderson, T.G. Albioni, A. Copland, W. A. Wolfgang Mozart, E. Grieg, R. Clerisse, M. Ravel, J. Clarke, R. Strauss, R. Wagner, M. Mussorgski.

Õpitulemused:

- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi(astmeid)
- kasutab üksi ja koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat (koloratuursopran, sopran, alt, kontraalt, kontratenor, tenor, bariton, bass), kooriliike (poiste–, laste–, nais–, mees– ja segakoori.) tunneb koore ja dirigente kodukohas. teab eesti parimaid dirigente ja koore.
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (keelpillid, puhkpillid, löökpillid,) ja sümfooniaorkestrit.
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ja põhjendab oma arvamust kasutades õpitud muusikalist sõnavara.
- teadvustab muusikateose autorikaitse vajalikkust
- mõistab allolevate heliväljenduste , rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: ti–tiri, tiri–ti, tai–ti, tervetakti paus ja 2–l. paus, ti,

neljalöögiline noot.

- mõistab taktimõõtude 2/2, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab musitseerimisel. mõistab 3/8, 6/8 ja 5/8 taktimõõtude tähendusi.
- mõistab duur– moll helilaadi ja arvestab musitseerimisel.
- mõistab viiulivõtme tähendust ja tunneb muusikalist tähestikku.
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - Eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur–helilaad, moll– helilaad, kolmkõla, põhiheli. Absoluutsed helikõrgused (tähtnoodid), helistik–C–a, G–e, F–d, D–b.
 - Vokaalmuusika, soololaul, instrumentaalmuusika, koorilaul, interpreet– pianist, organist, improvisatsioon.
 - Tämbel, hääleliigid– sopran, alt, tenor, bariton, bass. Pillirühmad: klavv–, keel–, puhk– ja löökpillid, erinevate rahvaste pillid.
 - Tempo: largo, adagio, andante, moderato, allegro, presto, prestissimo, ritenuto, accelerando. Dünaamika– crescendo, diminuendo, pianissimo fortissimo, piano forte, mezzopiano mezzoforte.
- Arutleb ja avaldab oma arvamuse muusikaelamuste kohta suuliselt, kirjalikult või mõnel muul looval viisil.
- Kasutab arvamust väljendades õpitud muusikalist oskussõnavara.

12.17. Praktiline musitseerimine

Laulmine

Maailma rahvaste laulud. Eesti heliloojate laulud.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeolelu mõistmine ja väljendamine laulmisel.

Muusikiline liikumine

Muusika sisu , meeolelu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeolelu mõistmine ja väljendamine pillimängus. Muusikakooli õpilaste kasutamine pillimängus laulude saateks.

Klassis esinemised koos oma pilli tutvustamisega.

iPad– Guitar, Virtuoso, Rhythm Repeat, Musical Instruments.

Omalooming– improvisatsioon.

Lihtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improviseerimine astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeolelu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeleolu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhjendamine. Muusika meeleolu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmäng keha–, rütmi– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; tantsib eesti laulu– ja ringmänge; Kasutab keha– rütmi – ja plaadpile lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab meloodiat käemärkide ja astmete ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab eakohaseid laule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. Regilaule, teab peast kooliastme ühislaule Eesti Vabariigi hümn, Kuusalu kooli valss, Eesti lipp.
- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning ühe– ja/või kahehäälses koorikoolis;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kasutab muusikalis teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teistega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- Sotsiaalaainestest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
 - emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
 - arvutiõpetus–infokanalite kasutamise oskust;
 - kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja filmikunstis;
 - loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulis–, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
 - väärtustab enese ja teiste loomingut.
-
- Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
 - käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist(loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad):
 - kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist;
 - palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid(kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jm.

8. KLASS

12.18. Muusikateooria

Muusika väljendusvahendid

Meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, vorm, fuuga.

Rütm – süngoop, triool.

Muusikalise kirjaoskuse arendamine.

Helilaad: duur– moll, kolmkõla, põhiaste ehk toonika. Pide– ja sidekaar. Klaviatuur– oktaavid.

Tähtnoodid. Bassivõti.

Intervall, akord.

Loominguline eneseväljendus omandatud teadmisi kasutades.

Muusika kuulamine ja muusika lugu

Pillirühmad– klavipillid–elektrofonid

Rahvaste muusika: Hispaania, Ladina–Ameerika, Põhja–Ameerika, Euroameerika muusika.

Rock– ja popmuusika: stiilid–Country and western, rock`n`roll, folk rock, reggae, soul, funk, hard rock, progressiivne rock, jazz rock, fusioon, disko, punk rock ja grunge, hiphop, elektrooniline popmuusika.

Rock– ja popmuusika superstaarid.

Eesti popmuusika

Briti 1960.a. pop– ja rock– muusika–ansamblid–The Beatles ja Rolling Stones

Heliloojad: A. Pärt, J. Cage, N. Rimski–Korsakov, C. Saint–Saens, H. Purcell, T. Kalluste, J. S. Bach, E. Varese, Kraftwerk, M. Mussorgski, T. Souster, I. Albeniz, J. de Arcas Lacal, M. de Falla, A. C. Jobim, B. Marley, Penella, Adler–Ross, E. Lecuona, J. Henry, A. Copland, Muddy Waters, J. Cash, J. Denver, R. Miller, E. Presley, B. Haley, J. Lennon, P. McCartney, B. Dylan, R. Valgre, G. Podelski, U. Naissoo, T. Gilkyson, R. Dehr, F. Miller, R. Rannap, R. Sibul, E.–S. Tüür, M. Kappel, V. Tamme, G. Graps, Chalice

Õpitulemused:

- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid)
- kasutab üksi ja koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat (koloratuursopran, sopran, alt, kontraalt, kontratenor, tenor, bariton, bass), kooriliike (poiste–, laste–, nais–, mees– ja segakoori.) tunneb koore ja dirigente kodukohas. teab eesti parimaid dirigente ja koore.
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid,) rahvapille ja sümfooniaorkestrit.
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ja põhjendab oma arvamust kasutades õpitud muusikalist sõnavara.
- teadvustab muusikateose autorikaitse vajalikkust
- mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: ti–tiri, tiri–ti, tai–ti, tervetakti paus ja 2–l. paus, ti, neljalöögiline noot.
- mõistab taktimõõtude 2/2, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab musitseerimisel. mõistab 3/8, 6/8 ja 5/8 taktimõõtude tähendusi.
- mõistab duur– moll helilaadi ja arvestab musitseerimisel.
- mõistab viiulivõtme tähendust ja tunneb muusikalist tähestikku.
- mõistab oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - Eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur–helilaad, moll– helilaad, kolmkõla, põhiheli. Absoluutsed helikõrgused (tähtnoodid), helistik–C–a, G–e, F–d.
 - Vokaalmuusika, soololaul, instrumentaalmuusika, koorilaul, interpreet– pianist, organist, improvisatsioon.
 - Tämbel, hääleliigid– sopran, alt, tenor, bariton, bass. Pillirühmad: klahv–, keel–, puhk– ja löökpillid, rahvapillid.
 - Tempo: largo, adagio, andante, moderato, allegro, presto, ritenuto, accelerando.
 - Dünaamika– crescendo, diminuendo, pianissimo fortissimo, piano forte, mezzopiano mezzoforte.
- arutleb ja avaldab oma arvamuse muusikaelamuste kohta suuliselt, kirjalikult või mõnel muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades õpitud muusikalist oskussõnavara.

12.19. Praktiline musitseerimine

Laulmine

Erinevate maade laulud, rock– ja poplaulud.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeleolu mõistmine ja väljendamine laulmisel.

Muusikaline liikumine

Muusika sisu, meeleolu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeleolu mõistmine ja väljendamine pillimängus. Muusikakooli õpilaste kasutamine pillimängus laulude saateks.

Klassis esinemised koos oma pilli tutvustamisega.

iPad– Guitar, Virtuoso, Rhythm Repeat, Musical Instruments.

Omalooming– improvisatsioon.

Lihtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improviseerimine astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeleolu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeleolu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhjendamine. Muusika meeleolu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmäng keha–, rütmi– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; tantsib eesti laulu– ja ringmänge; Kasutab keha– rütmi – ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- mõistab ja väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab meloodiat käemärkide ja astmete ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);

- laulab eakohaseid laste–. mängu—ja mudellaule, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. Regilaule, teab peast kooliastme ühislaule „Eesti hümn–Pacius, Kuljuste helinal, „Oh, kuusepuu“, „Koolivalss“, Eesti lipp.
- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning ühe– ja/või kahehäälses koorikoolis;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kasutab muusikalis teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- kirjeldab muusikat suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teistega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- Sotsiaalainetest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
 - emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
 - arvutiõpetus–infokanalite kasutamise oskust;
 - kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja filmikunstis;
 - loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis–, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
 - väärtustab enese ja teiste loomingut.
-
- Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
 - käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist(loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad):
 - kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist;

- palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid(kompositsioon, struktuur, rütm, plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jm.

9. KLASS

12.20. Muusikateooria

Muusika väljendusvahendid

Meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, vorm.

Lõpetused–voldid, Da capo al fine, da segno al fine.

Muusikalise kirjaoskuse arendamine.

Helilaad: duur– moll, kolmkõla, põhiaste ehk toonika. Pide– ja sidekaar. Klaviatuur– oktaavid. Tähtnoodid.

Intervall, akord

Loominguline eneseväljendus omandatud teadmisi kasutades.

Muusika kuulamine ja muusika lugu

Koor, orkester, dirigent, koorijuht. Hää, ansambel. Hääleliigid, kooriliigid. Pillirühmad– klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid, rahvapillid–kõik orkestriliigid–kaasa arvatud jazzorkester.

Muusikateater–ooper, operett, muusikal.

Erinevate maade muusika–Itaalia, Prantsusmaa, Aafrika.

Jazzmuusika–maailmas ja Eestis.

Filmimuusika.

Heliloojad: P. Sarapik, E. Mägi, H. Eller, S. Reich, B. Britten, Mozart, J. S. Bach, R. Brecker, Fr. Schubert, L. Pititgirard, Leoncavallo, R. Wagner, N. Paganini, A. Vivaldi, J. Offenbach, J. Strauss jun., I. Kalman, F. Lehar, FL. Hevre, A. Ll. Webber, R. Rodgers, O. Ehala, L. Bernstein, Ch. Dumont, CL. Debussy, O. Messiaen, , P.I. Tšaikovski, I. Stravinski, S. Joplin, L. Armstrong, R. Gilbert, D. Ellington, G. Gershwin, E. Fitzgerald, E. Sampson, C. Parker, D. Gillespie, D. Brubeck, O. Coleman, M. Davis, J. Zawinul, R. Valgre, U. Naissoo, M. Soo, J. Sooäär, Tiit Kalluste, V. Ojakäär, A.Pärt, V. Tormis, M. Norman, M. Kõlar, J. Horner.

Õpitulemused:

- kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi(astmeid)
- kasutab üksi ja koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi
- kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat (koloratuursopran, sopran, alt, kontraalt, kontratenor, tenor, bariton, bass), kooriliike (poiste–, laste–, nais–, mees– ja segakoori.) tunneb koore ja dirigente kodukohas.teab eesti parimaid dirigente ja koore.
- kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahvpillid, keelpillid, puhkpillid, löökpillid,) rahvapille ja sümfooniaorkestrit, puhkpilliiorkestrit, jazzorkestrit.
- iseloomustab kuulatavat muusikapala ja põhjendab oma arvamust kasutades õpitud

muusikalist sõnavara.

- teadvustab muusikateose autorikaitse vajalikkust
- mõistab allolevate helivältuste , rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: ti–tiri, tiri–ti, tai–ti, tervetakti paus ja 2–l. paus, ti, neljalöögiline noot.
- mõistab taktimõõtude 2/2, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab musitseerimisel. mõistab 3/8, 6/8 ja 5/8 taktimõõtude tähendusi.
- mõistab duur– moll helilaadi ja arvestab musitseerimisel.
- mõistab viiulivõtme tähendust ja tunneb muusikalist tähestikku.
- mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:
 - Eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur–helilaad, moll– helilaad, kolmkõla, põhiheli. Absoluutsed helikõrgused (tähtnoodid), helistik–C–a, G–e, F–d.
 - Vokaalmuusika, soololaul, instrumentaalmuusika, koorilaul, interpreet– pianist, organist, improvisatsioon.
 - Tämber, hääleliigid– sopran, alt, tenor, bariton, bass. Pillirühmad: klahv–, keel–, puhk– ja löökpillid, rahvapillid.
 - Tempo: largo, adagio, andante, moderato, allegro, presto, ritenuto, accelerando, rubato, molto, meno, fermaat.
 - Dünaamika– crescendo, diminuendo, pianissimo fortissimo, piano forte, mezzopiano mezzoforte.
- arutleb ja avaldab oma arvamuse muusikaelamuste kohta suuliselt, kirjalikult või mõnel muul looval viisil;
- kasutab arvamust väljendades õpitud muusikalist oskussõnavara.

12.21. Praktiline musitseerimine

Laulmine

Erinevate maade laulud, laulud ooperitest, operettidest, muusikalidest.

Laulude õppimine kuulmise järgi või astmetega noodist. Eesti rahvalaulud. Muusika sisu ja meeleolu väljendamine laulmisel.

Muusikaline liikumine

Muusika sisu , meeleolu ja karakteri ja ülesehituse tunnetamine ja väljendamine liikumise kaudu. Laulu– ja ringmängud ning tantsud.

Pillimäng

Kehapill ja rütmipillide kasutamine kaasmängudel ja laulude saateks. Muusika sisu ja meeleolu mõistmine ja väljendamine pillimängus. Muusikakooli õpilaste kasutamine pillimängus laulude saateks.

Klassis esinemised koos oma pilli tutvustamisega.

iPad– Guitar, Virtuoso, Rhythm Repeat, Musical Instruments.

Omalooming– improvisatsioon.

Lihtsate improvisatsioonide ja kaasmängude loomine häälega ja pillidel. Meloodiate improviseerimine astmemudeleid kasutades. Lihtsamate tekstide ja laulusõnade loomine, liisusalmid, regivärsid. Keha liikumise kasutamine muusika meeleolu väljendamisel.

Kuulamine

Laulude ja muusikapalade meeleolu ja karakteri tabamine ja iseloomustamine. Oma arvamuse ja muljete avaldamine, põhjendamine. Muusika meeleolu väljendamine värvides, pildina, muustrina jne.

Õpitulemused:

- osaleb meeleldi muusikalises tegevuses: laulmises, muusika kuulmises, pillimängus;
- omandab oskused üksi ja koos teistega musitseerimisel;
- huvitub oma kooli ja kodukoha kultuurielust ning osaleb selles;
- loob lihtsaid rütmilisi kaasmäng keha–, rütmi– ja plaatpillidel;
- kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;
- loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu;
- kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks;
- tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu; tantsib eesti laulu– ja ringmänge; Kasutab keha– rütmi – ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja /või ostinatot iseseisvates palades;
- väljendab pillimängus muusika sisu ja meelolu;
- laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba tooni tekitamise ja selge diktsiooniga, emotsionaalselt üksi ja rühmas;
- väljendab lauludes muusika sisu ning meeleolu;
- laulab meloodiat käemärkide ja astmete ja noodipildi järgi ning kasutab relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
- laulab maailma ooperi ja operetimuusikat, kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
- laulab eesti rahvalaule sh. Regilaule, teab peast kooliastme ühislaule „Eesti hümn–Pacius, „Koolivalss“, Vörk „Eesti lipp“, Ü. Vinter „Laul Põhjamaast“, Mattiisen „Eestlane olen ja eestlaseks jään“, G. Ernesaks „Mu isamaa on minu arm“, R. Valgre „Saaremaa valss“. V. V. V.Oksvort „Jää vabaks Eesti meri“, P. Veebel „Kalevite kants“, V. Ojakäär „Oma laulu ei leia ma üles“.
- osaleb meeleldi muusikalistes tegevustes laulmises, pillimängus, muusika kuulamises ja liikumises;
- laulab loomuliku häälega üksi ja koos teistega klassis ning 4–häälses koorikoolis;
- lähtub muusikat esitades selle sisust ja meeleolust;
- kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes;
- Analüüsib muusikat, kirjeldab omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

Lõimumine

Muusikaõpetus on tihedalt seotud kõigi inimtegevuste valdkondadega. Läbi muusika saab laps teadlikumaks inimeseks olemises ja saab suhestada ennast teistega. Muusika kaudu arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust, põhjendamist.

Muusikaõpetus aitab kaasa väärtushoiakute kujundamisele ja maailma kultuurilise mitmekesisuse teadvustamisele. Paljudes ainetes tutvutakse erinevate kultuuridega ning toetatakse kultuurilise ja sotsiaalse identiteedi kujunemist. Muusika kaudu saab eriti hästi teadvustada kultuuridevahelist dialoogi ja loovust nüüdisühiskonna innovatsiooni allikana. Muusikaõpetus lõimub kõigi teiste koolis õpitavate ainetega.

- Sotsiaallainestest lähtudes vaadeldakse inimese suhteid teiste inimeste ja inimrühmadega ning erinevate kultuuride kommete ja pärimustega;
 - emakeelest ja võõrkeelest lähtudes arendatakse verbaalset eneseväljendusoskust, diktsiooni ja funktsionaalset lugemisoskust;
 - arvutiõpetus–infokanalite kasutamise oskust;
 - kirjandusest lähtudes vaadeldakse eri ajastute ja kultuuride lugusid muusikas ja kunstis, teatris– ja filmikunstis;
 - loodusainetest lähtudes teadvustatakse inimese kuulmis–, nägemismeele füsioloogilist eripära, õpitakse tundma looduskeskkonda ja selle elunormide mitmekesisust ning helide valguse ja värvide omadusi;
 - väärtustab enese ja teiste loomingut.
-
- Matemaatikast lähtudes arendatakse seoste loomise oskust ja loogilist mõtlemist (matemaatiline keel, struktuur, sümbolid ja meetodid);
 - käsitööst ja tehnoloogiast lähtudes arendatakse käelist tegevust ning loovat mõtlemist(loomise protsess, tehnoloogiad ja tehnikad):
 - kehalisest kasvatuses lähtudes arendatakse keha tunnetust, tähelepanu, motoorikat, reageerimiskiirust ja koordineerimist;
 - palju kasutatakse kattuvaid või lähedasi mõisteid(kompositsioon, struktuur, rütm,plaan, stiil, variatsioon, improvisatsioon, liikumine, dünaamika) jms.